

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף קט.

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה קפ

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

ליקוטי

בלא זה מאין לו כח. נמצא שעובד היום בכח של אתמול. ע"כ מביא חיות באותו היום של אתמול ואח"כ כשמתענה עוד. ואזי אין מספיק לו כח של אתמול. כי כבר נחלש הגוף. ואזי צריך להשתמש בכח של ימים הקודמים למפרע עוד. נמצא שמביא בכל פעם חיות והארה לימים הראשונים שנפלו ומתו. עד שאפשר להתענות כ"כ. שיצטרך להשתמש בכח של הימים שינק משדי אמו. ואזי מחי' ומאיר כל הימים: י'נוע"כ על ידי התענית נכנה קומת השמחה. שהיא החיות ונקודות של כל המצות כמבואר במ"א [1]: (זה הענין לא ביאר היטב. והעיקר שע"י התענית. על ידי מה שמוציא הכח של כל יום ויום שעבר ומכנים אותו בעבודת ה'. ומחי' כל הימים המתים שפגם בהם כנ"ל. עיי"ו נבנה השמחה כנ"ל) וז"ש (תהלים צ') **שמחנו כימות עיניתנו**. עניתנו לשון תענית. היינו שתחי' השמחה כימות התענית. כי כפי ימי התענית כן מחי' הימים הראשונים במצות ומע"ט שלו. וכן נבנה השמחה כנ"ל. וז"ש רז"ל (שם [2]) **כשיש שלום ששון ושמחה**. כי כשיש שלום היינו ע"י התענית כנ"ל. עיי"ו ששון ושמחה כנ"ל. בחי' **שמחנו כימות יעניתנו** כפי ימי התענית כן השמחה: (תהלים קל"ט) **גלמנו ראו עיניך וכו' ימים יוצרו כל יום הוא יציר' בפ"ע ולו א' בהם [3]**. "זהו יום הכיפורים כשפרש"י שם [2] שהוא תענית שמחיה כל הימים. כי יום הכיפורים הוא כללות כל הימים. ועליו נאמר [2] **בעצם היום הזה תענו את נפשותיכם היינו הרצונות**. "כ"ש בזהר הנ"ל [4] (אחרי סה): **לאכללא כולא גופ' ונפשא ולאכטכעא** בהאי יומא ויהא רעותא דילהון בקוב"ה וכו'. כי נפש הוא בחי' רצון. והעיקר להכניע הרצון. וזה **בעצם היום הזה**. עיי' פנימיות העצמיות של היום שהוא כלול מכל הימים. **תענו וכו' כנ"ל** :

קפ [5] **בענין** סגולת הפדיון [6]. מעות הם בחי' דינין. כמ"ש [7] **ואת כל היקום אשר ברגליהם זה ממונו** של אדם שמעמידו על רגליו (פסחים ק"ט). נמצא המעות הם בחי' רגלין. וזה בחי' (ישעיה מא) **צדק יקראוהו לרגלו**. וצדק מלכותא קדישא [8]. ומלכות הוא בחי' דינין. כי דינא דמלכותא דינא [9]. וע"כ מעות הם בחי' דינין. וצריך להמתק הדינין בשרשן. ושורש הדינין בכינה. כמ"ש (משלי ח) **אני כינה לי גבורה**. וע"כ עיי' שמוניהן הידים על המעות נמתקין הדינין. כי יש בכינה ג' ידים. היינו שיש שם ב' ידים יד הגדולה ויד החוקה. וכללות הידים הוא יד הרמה [10] וע"כ עיי' שבא המעות שהוא הדינין להידיים שהם בחי' ג' ידים שבכינה. נמתקין הדינין בשרשן. כי שרשן היא כ"כ כינה ששם הג' ידים הנ"ל. וצריך להמתק הדין שבזה העולם העשיה עיי' השלשה ידים בכל עולם ועולם מהג' עולמות שלמעלה מזה העולם העשיה. היינו אבי"ו [11]. וכשממתק הדין של עולם העשיה בשלשה ידים שביצירה. נמתק עיי' שם של מ"ב א' ב' ג"ד וכו' [12]. כי מ"ב בגימ' ג"פ יד: ובעולם הבריאה נמתק עיי' שם אק"ק ושם יק"ו

קעט קפ קפא קפב קפג

[12] ששניהם ג"כ גימ' מ"ב ג"פ יד. ולמעלה בעולם האצילות נמתק על ידי מ"ב אותיות של שם מ"ה היינו פשוט ומלוי ומלוי דמלוי כ"כ שכולם יחד הם מ"ב אותיות ג"פ יד: וצריך לראות שלא יהיה קמזן שלא ישאר אצלו דינין. ולזה צריך הכמה יתירה. לדעת כמה זה צריך ליתן. שלא ישאר אצלו דינין [13]:

קפא [14] פְּשֵׁמֶתְקֶשְׁרִים בקשר איזה אנשים על איש אחד אפילו אם הוא אדם חשוב

יותר מהם. על כל זה יכולים להפילו. כי נתקבצים חלקי הכבוד שיש לכל אחד מהם ועל ידי זה נתכבד חלק כבוד שלו ונזכר על ידם. בבחי' (איוב כט) **ראוני נערים ונחבאו**. שהקטנות בטל לפני גדלות. כי חלקי הכבוד שלהם כשנתקבץ ונתקשר יחד. הוא גדול מחלק כבוד שלו לבדו. אם לא שזה האיש שהולקין עליו הוא גדול במעלה מאד. עד שהלק כבוד שלו. גדול יותר מכל חלקי כבוד שלהם ביחד. אזי אדרכא נתכבטים הם לפניו בבחי' **ראוני וכו' כנ"ל**. אבל אם אין גדול כ"כ יכולים להפילו על ידי הקשר. אפילו אם כל אחד מהם נמוך ממנו. רק שלא יהיו רשעים. כי קשר רשעים אינו מן המנין כשרז"ל (סנהדרין כו) כי רשעים אין להם חלק בכבוד. אבל אם אינו רשע ויש לו חיות מהנפש. יש לו חלק בכבוד. ויכולו להפיל מי שהולקין עליו על ידי הקשר כנ"ל. ועל זה התפלל יעקב שלא יזיק מחלוקת קרה למרע"ה. ואמר (בראשית מט) **בקחלב אל תחד כבודי**. היינו שלא יתייחד ויתקשר חלקי הכבוד שלהם שיש לכ"א מהם. כי הם היו [15] **אנשי מועד קרואי שב"א** השובים. וכשלא יתייחד ויתקשר חלקי הכבוד שלהם. בוודאי יוכל משה לעמוד נגדם להפלים: ומה שאמר **כבודי**. כי יעקב הוא בחי' הכבוד. כי הוא כחינות הנפש. כמ"ש (שם מו) **כל הנפש הבאה לבית יעקב**: וכשמפילין איזה אדם. עיקר הנפילה שנופל לתאוות ניאוף. ה' יצילנו [16]:

כל הדברים שדוברין על הצדיק האמת ועל אנשיו. הם טובות גדולות מאד כגשמי וברוחני. וכמו שאית' במדרש (תנחומא פ' נצבים) על פ' **אתם נצבים** שנסמך לפ' קללות לומר שכל הקללות הן הן המציבין אתכם:

קפב [17] **דע** שכל מה שהעולם מדברים כספירה בכל ימי הספירה. הם מדברים רק מהספירה של אותו היום. ומי שהוא מבין. יוכל לשמוע ולדע זאת. אם יטה אונן היטב לסיפורי דבריהם ישמע שהם מדברים רק מהספירה של אותו יום:

קפג [18] **דע** שהצדיקים שבודר הם יושבין בעיגול. דהיינו סדר ישיבתם שהם יושבים בעולם כל אחד וא' במקומו. הוא על סדר העיגול. ואף שיש שאר בני אדם ביניהם שממפקין ומקלקלין סדר העיגול. אך דע שאלו בני אדם הם בבחי' אינו מן הישוב [19]. ואינם נחשבים כלל. ואזי נשארים הצדיקים יושבים בסדר עיגול. והקב"ה על כולם. והוא בחי'

תורה אור
תהלים צ (טו) שפתנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה:
תהלים קלט (טו) גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יתבנו ימים: יצרו ולא ילו אקד קהם:

תורה קפ
דברים עקב יא (ו) ואשר עשה לך ואלאבין בני אליאב בן ראובן אשר פצתה הארץ את פיה ותבלעם ואת בניהם ואת אלהיהם ואת כל יקום אשר ברגליהם בקרב כל ישראל:
ישעיה מא (ב) מי העיר מפורד צדק יקראוהו לרגלו ימן לפניו גוים ונקלים ירך ימן פעפר תרבו פקש גרף קשתו:
משלי ח (יד) לי עצה ותשיה אגני בינה לי גביתה:

תורה קפא
איוב כט (ח) ראוני נערים ותקראו ישישים קמו עקרו:
פרשת ויחי מט (ו) בסדום אל תבא נפשי בקהלם אל תחד בבדי כי באפם הרגו איש וברצונם עקרו שור:
במדבר קרח טו (ב) ונקמו לפני משה ואהרן ומגני ישראל חמשים וקצאתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם:
בראשית ויגש מן (כו) כל הנפש הקאה יעקב מצויאה יצאי ורכו מלבד נשי בני יעקב כל נפש ששים ששש:
דברים כט (ט) אתם נצבים היום שלכם לפני יי ויהי אלהיכם ראשיכם שבטיכם וקניכם ושטרכם כל איש ישראל.

ק"ו עיין לעיל הערה על פסוק זה בעמוד הקודם שאין פסוק כזה
י"ד נמצא ועד כי נפש נוסף בתקפא. ובדפורי כחוב כ"א – לאדבוק רעוהא זלכא לקו"ב.
ט"ו בתשכס העביר את הציון הזה לעיל בעמוד הקודם במקומו הראשון עיי"ש
ט"ז לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
י"ח עיין לקוטי תפלות סימן קכג ועיין לק"ה ריבית ר"פ הלכה ה' ועיין תורה מא ותורה רטו ועיין חיי מורח"ן סימן נה ועיין לק"ה השכמת הבוקר הלכה ב' את א'
י"ט דברים יא ו'
כ * פתח אליהו
כ * גיטין דף י' [ב"ק קג]. ועיין רמב"ם גולה ואבידה פ"ה וע"ש הל' יח באיזה מלך מדובר ועיין תרומת הדשן שמת בשם רשב"ם ב"ב נה. טעם החיוב כי מקבלים עליהם בני

^א גם בדפורי אנשי מועד קרואי שם. ומתורלו - קרואי מועד אנשי שם (כלשון הפסוק)
^ב בתורלו - ייעקב (ותיבת בית נתחק כלשון הפסוק)
^ג עיין פ"ח. ועיין סוף תורה כג השמטה לאות ג' שמפילין לתאות ממון ועיין לק"ה קדושין ג' ג'
^ד לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
^ה לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
^ו לשון המשנה בקדושין פ"א מ"י בגמ' דף כ: ועיין תורה ז' תנינא אתא ב'.

ק"ו עיין לעיל הערה על פסוק זה בעמוד הקודם שאין פסוק כזה
י"ד נמצא ועד כי נפש נוסף בתקפא. ובדפורי כחוב כ"א – לאדבוק רעוהא זלכא לקו"ב.
ט"ו בתשכס העביר את הציון הזה לעיל בעמוד הקודם במקומו הראשון עיי"ש
ט"ז לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
י"ח עיין לקוטי תפלות סימן קכג ועיין לק"ה ריבית ר"פ הלכה ה' ועיין תורה מא ותורה רטו ועיין חיי מורח"ן סימן נה ועיין לק"ה השכמת הבוקר הלכה ב' את א'
י"ט דברים יא ו'
כ * פתח אליהו
כ * גיטין דף י' [ב"ק קג]. ועיין רמב"ם גולה ואבידה פ"ה וע"ש הל' יח באיזה מלך מדובר ועיין תרומת הדשן שמת בשם רשב"ם ב"ב נה. טעם החיוב כי מקבלים עליהם בני

ק"ו עיין לעיל הערה על פסוק זה בעמוד הקודם שאין פסוק כזה
י"ד נמצא ועד כי נפש נוסף בתקפא. ובדפורי כחוב כ"א – לאדבוק רעוהא זלכא לקו"ב.
ט"ו בתשכס העביר את הציון הזה לעיל בעמוד הקודם במקומו הראשון עיי"ש
ט"ז לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
י"ח עיין לקוטי תפלות סימן קכג ועיין לק"ה ריבית ר"פ הלכה ה' ועיין תורה מא ותורה רטו ועיין חיי מורח"ן סימן נה ועיין לק"ה השכמת הבוקר הלכה ב' את א'
י"ט דברים יא ו'
כ * פתח אליהו
כ * גיטין דף י' [ב"ק קג]. ועיין רמב"ם גולה ואבידה פ"ה וע"ש הל' יח באיזה מלך מדובר ועיין תרומת הדשן שמת בשם רשב"ם ב"ב נה. טעם החיוב כי מקבלים עליהם בני

ק"ו עיין לעיל הערה על פסוק זה בעמוד הקודם שאין פסוק כזה
י"ד נמצא ועד כי נפש נוסף בתקפא. ובדפורי כחוב כ"א – לאדבוק רעוהא זלכא לקו"ב.
ט"ו בתשכס העביר את הציון הזה לעיל בעמוד הקודם במקומו הראשון עיי"ש
ט"ז לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
י"ח עיין לקוטי תפלות סימן קכג ועיין לק"ה ריבית ר"פ הלכה ה' ועיין תורה מא ותורה רטו ועיין חיי מורח"ן סימן נה ועיין לק"ה השכמת הבוקר הלכה ב' את א'
י"ט דברים יא ו'
כ * פתח אליהו
כ * גיטין דף י' [ב"ק קג]. ועיין רמב"ם גולה ואבידה פ"ה וע"ש הל' יח באיזה מלך מדובר ועיין תרומת הדשן שמת בשם רשב"ם ב"ב נה. טעם החיוב כי מקבלים עליהם בני

ק"ו עיין לעיל הערה על פסוק זה בעמוד הקודם שאין פסוק כזה
י"ד נמצא ועד כי נפש נוסף בתקפא. ובדפורי כחוב כ"א – לאדבוק רעוהא זלכא לקו"ב.
ט"ו בתשכס העביר את הציון הזה לעיל בעמוד הקודם במקומו הראשון עיי"ש
ט"ז לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
י"ח עיין לקוטי תפלות סימן קכג ועיין לק"ה ריבית ר"פ הלכה ה' ועיין תורה מא ותורה רטו ועיין חיי מורח"ן סימן נה ועיין לק"ה השכמת הבוקר הלכה ב' את א'
י"ט דברים יא ו'
כ * פתח אליהו
כ * גיטין דף י' [ב"ק קג]. ועיין רמב"ם גולה ואבידה פ"ה וע"ש הל' יח באיזה מלך מדובר ועיין תרומת הדשן שמת בשם רשב"ם ב"ב נה. טעם החיוב כי מקבלים עליהם בני

ק"ו עיין לעיל הערה על פסוק זה בעמוד הקודם שאין פסוק כזה
י"ד נמצא ועד כי נפש נוסף בתקפא. ובדפורי כחוב כ"א – לאדבוק רעוהא זלכא לקו"ב.
ט"ו בתשכס העביר את הציון הזה לעיל בעמוד הקודם במקומו הראשון עיי"ש
ט"ז לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
י"ח עיין לקוטי תפלות סימן קכג ועיין לק"ה ריבית ר"פ הלכה ה' ועיין תורה מא ותורה רטו ועיין חיי מורח"ן סימן נה ועיין לק"ה השכמת הבוקר הלכה ב' את א'
י"ט דברים יא ו'
כ * פתח אליהו
כ * גיטין דף י' [ב"ק קג]. ועיין רמב"ם גולה ואבידה פ"ה וע"ש הל' יח באיזה מלך מדובר ועיין תרומת הדשן שמת בשם רשב"ם ב"ב נה. טעם החיוב כי מקבלים עליהם בני

ק"ו עיין לעיל הערה על פסוק זה בעמוד הקודם שאין פסוק כזה
י"ד נמצא ועד כי נפש נוסף בתקפא. ובדפורי כחוב כ"א – לאדבוק רעוהא זלכא לקו"ב.
ט"ו בתשכס העביר את הציון הזה לעיל בעמוד הקודם במקומו הראשון עיי"ש
ט"ז לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
י"ח עיין לקוטי תפלות סימן קכג ועיין לק"ה ריבית ר"פ הלכה ה' ועיין תורה מא ותורה רטו ועיין חיי מורח"ן סימן נה ועיין לק"ה השכמת הבוקר הלכה ב' את א'
י"ט דברים יא ו'
כ * פתח אליהו
כ * גיטין דף י' [ב"ק קג]. ועיין רמב"ם גולה ואבידה פ"ה וע"ש הל' יח באיזה מלך מדובר ועיין תרומת הדשן שמת בשם רשב"ם ב"ב נה. טעם החיוב כי מקבלים עליהם בני

ק"ו עיין לעיל הערה על פסוק זה בעמוד הקודם שאין פסוק כזה
י"ד נמצא ועד כי נפש נוסף בתקפא. ובדפורי כחוב כ"א – לאדבוק רעוהא זלכא לקו"ב.
ט"ו בתשכס העביר את הציון הזה לעיל בעמוד הקודם במקומו הראשון עיי"ש
ט"ז לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
י"ח עיין לקוטי תפלות סימן קכג ועיין לק"ה ריבית ר"פ הלכה ה' ועיין תורה מא ותורה רטו ועיין חיי מורח"ן סימן נה ועיין לק"ה השכמת הבוקר הלכה ב' את א'
י"ט דברים יא ו'
כ * פתח אליהו
כ * גיטין דף י' [ב"ק קג]. ועיין רמב"ם גולה ואבידה פ"ה וע"ש הל' יח באיזה מלך מדובר ועיין תרומת הדשן שמת בשם רשב"ם ב"ב נה. טעם החיוב כי מקבלים עליהם בני

ק"ו עיין לעיל הערה על פסוק זה בעמוד הקודם שאין פסוק כזה
י"ד נמצא ועד כי נפש נוסף בתקפא. ובדפורי כחוב כ"א – לאדבוק רעוהא זלכא לקו"ב.
ט"ו בתשכס העביר את הציון הזה לעיל בעמוד הקודם במקומו הראשון עיי"ש
ט"ז לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
י"ח עיין לקוטי תפלות סימן קכג ועיין לק"ה ריבית ר"פ הלכה ה' ועיין תורה מא ותורה רטו ועיין חיי מורח"ן סימן נה ועיין לק"ה השכמת הבוקר הלכה ב' את א'
י"ט דברים יא ו'
כ * פתח אליהו
כ * גיטין דף י' [ב"ק קג]. ועיין רמב"ם גולה ואבידה פ"ה וע"ש הל' יח באיזה מלך מדובר ועיין תרומת הדשן שמת בשם רשב"ם ב"ב נה. טעם החיוב כי מקבלים עליהם בני

מאמר סגולת הפדיון

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

מבאר שיש סגולה של פדיון, דהיינו שאדם שיש עליו דינים, יתן מעות לאדם גדול וצדיק, ולא יהיה קמצן אלא יתן כמה שחושב שעי"ז יצאו ממנו כל הדינים, והאדם הגדול מניח שתי ידיו על הממון ואת לבו, ומכוון להמתיק הדינים שעל הממון שבעולם העשיה בשרשם בבינה שבג' עולמות של למעלה, דהיינו יצירה בריאה ואצילות. כפי שמבאר בפנים עפ"י הסוד.

לפי המבואר בשיחות שרבנו אמר תמה אני מי יכול לעשות פדיון הרי צריך לדעת כל הכ"ד בתי דינים וצריך לדעת סוד שעיר המשתלח ע"י כה"ג, וכשרצה לעשות לעצמו פדיון לא מצא מי שראוי לעשות לו פדיון. ולפ"ז תימה גדול מה מתכוון כאן רבנו שמבאר סגולת פדיון לכל אדם שהרי הליקוטי מוהר"ן כתב לכל אדם ומי שאמר שהספר גבוה מדאי רבנו הקפיד עליו וכינה אותו אפיקורס.

על כן נ"ל מוכרח שכוונת רבנו כאן לכל אחד ונ"ל שעל כן כתב סגולת הפדיון ולא סוד פדיון הנפש, כי סוד הפדיון שעושה צדיק גדול הוא סוד שנודע רק לצדיקים אבל מה שמגלה כאן הוא סגולת הפדיון שמגלה לכל אדם.

כי כסגולה יכול כל אדם (ואולי צריך שיהיה גדול וצדיק במעשים מהנותן) ע"י שמכוון הכוונות המבוארות כאן להמתיק את הדין מעל הנותן לו פדיון דהיינו כפי כמות הממון שנתן. ואין הכוונה לבטל ממנו דין שנגזר אלא רק להמתיק קצת הדין. כך נ"ל.

שיחות השייך לעניין הפדיון

כנראה שאין שיחות הנוגעות לסגולת הפדיון המבואר כאן, אלא רק על פדיון נפש שצדיקים גדולים עושים. ואולי ראוי להביאם כדי להבין מי הוא זה שיכול לחגור מתניו ולעשות פדיון שממש מבטל הדין שנגזר עם האדם. לפ"ז נבין שסגולת הפדיון שיכול כל אחד היא מועטת.

תורה מא שריקודים הוא כמו הפדיון שצדיק עושה כשמניח ידיו על המעות כי הן בחי' רגלי'ן והדינים נאחזים בהם, וכו'. (אע"פ שמבאר שם בדומה למבואר כאן אבל כתב ליתן לצדיק ובאן לא כתב למי ליתן)

תורה קמט חצות מועיל כמו פדיון. ומבאר בליקוטי הלכות השכמת הבוקר סוף הלכה ב' כי פדיון שיבור תאות ממון וחצות שיבור השינה שהיא בחי' תאות ממון שעי"ז נמתק הדין תורה רטו פדיון בכל הכ"ד בתי דינים, ויש פדיון הכולל את כולם בחי' רעוא דרעוין במנחה של שבת. תורה ג' תנינא כשחלה רבי אליעזר הגדול לא היה מי שיעשה לו פדיון. ומבאר שרק אחרי הפדיון יש רשות לרפא לרפא.

תורה טו תנינא יש צדיק שעושה פדיון באכילתו ספר המדות המתקת הדין עיקר הפדיון אינו אלא ביום ספר המדות צדיק אות קכב ברכת הצדיק הוא פדיון

שיחות הר"ן קעה קודם א"י אמר איני יודע איך הצדיקים עושים פדיון שהרי צריך לידע כל הכד בתי דינים כי אולי עושה פדיון בבית אחד ובאמת הדין הוא בבי"ד אחר. גם א"א לעשותו עד שידע איך נוהג כה"ג בשעיר המשתלח.

שיחות הר"ן קפח קפט כשמביאין לו פדיון ומספרים לו צער החולה הוא מרגיש את הצער כמו החולה בעצמו. שיחות הר"ן ריד – ערב ר"ה ראוי ליתן על פדיון

חיי מוהר"ן נה – מבאר שצריך לידע כל הכד בתי דינים כנ"ל בתורה רטו ובשיחות קעה חיי מוהר"ן קיג חולה שלח לו פדיון ורבנו ראה שצריך ליתן כל ממונו כדי להתרפא חיי מוהר"ן תקכד – הבעש"ט כשהיה המלבוש שלו לא תפור כראוי היה מצווה לעשות לו פדיון

חיי מוהר"ן תקלט – אמר שטוב ליתן בכל עת פדיון לצדיקים אפילו שלא בעת צרה וספר מכמה ממדינת קיר"ה (הקיסר ירום הודו במדינת הונגריה) שרגילים בזה ליתן פדיון בכל פעם ואמר שאילו היה לו איש צדיק שראוי ליתן לו פדיון היה נותן לו בכל יום.

שבחי הר"ן סימן יט כשחלה רבנו בא"י נתן פדיון לרבי אברהם קליסקר. ושם אות יח אמר שראה צדיקים אבל שלימות רק אצל רבי אברהם קליסקר.

שיחות שאחר ספורי המעשיות – מימי ילדותו פעם אחת באו אליו עם פדיון להתפלל על ילדה, ואמר שתמות, וכן היה.

עד כאן השיחות

הקדמה

לבאר ענין הפדיון, נראה עפ"י שער מאמרי רשב"י¹ על הזוהר שפדיון כשמו כן הוא שנותן איזה דבר לסט"א, כי אין פדיון אלא על ידי דבר אחר שיכנס במקומו לפייס סט"א כדאמרין (בכפרות של ערב יום כפור) פדעוהו מרדת שחת מצאתי כופר. ומבאר שם האריז"ל שזה סוד שעיר המשתלח, שהוא פדיון שנותן הכה"ג על עם ישראל לסט"א שבעזאל כדי שלא יקטרע על עונותיהם.

והפדיון נעשה בבית דין של מעלה, כי שם נידונים ישראל על מעשיהם, וכל חטא עוון ופשע של ישראל, נותן אחיזה לסט"א, ובפרט אחרי גזר דין אחיזתו גדולה, ועצת הפדיון היא לפדות בממון את אחיזתו, וכיון שיש עשרים וארבעה בתי דין, צריך לדעת באיזה בית דין נידון פלוני שנתן על פדיון, כדי לבא לשם לטעון לפדות את נפשו בממון.

ועיין שיחות הר"ן אות קעה קודם א"י אמר רבנו איני יודע איך הצדיקים עושים פדיון, שהרי צריך לידע כל הכ"ד בתי דינים, כי אולי עושה פדיון בבית דין אחד, ובאמת הדין הוא בבי"ד אחר. גם א"א לעשותו עד שידע איך נוהג כה"ג בשעיר המשתלח.

וצ"ע משמע שלדעת סוד שעיר המשתלח, הוא סוד שגם צדיקים לא יודעים, והרי לכאורה כנ"ל בשער מאמרי רשב"י הביאור פשוט שכמו שעיר המשתלח שנותנים חלק לסט"א לפדות עוונות ישראל הכי נמי הפדיון. אבל באמת אדרבה, צ"ע הדימוי לשעיר המשתלח, שהרי הממון שנותנים לפדיון אינו הולך לסט"א כמו השעיר לעזאזל, אלא למצווה, צדקה לצדיק.

עיין במעשה המסופר בשיש"ק² שרבנו עשה פדיון לאשה חולה ומתה, והקיצה וספרה שרבנו בא לבית דין של מעלה, והניח המעות שנתנו עבורה לפדיון על כף המאזנים, והן הכריעו את כף הזכויות. מבואר שהממון שנותנים לפדיון הוא זכות גדולה, המכרעת את כף הזכויות, ולא חלק הסט"א.

ובאמת יש לשאול על האריז"ל הנ"ל בשער מאמרי רשב"י שמביא אסמכתא מלשון הכפרות שאנו אומרים בערב יום כפור "פדאהו מרדת שחת מצאתי כופר". ואומרים זה חליפתנו זה תמורתנו זה כסף ילך לצדקה ואנו נכנס לחיים טובים ולשלום.

ואולי אפשר לומר שצער נתינת ממון שהוא בחי' נפש, לצדקה או לפדיון, הוא חלק הסט"א, שאנו נותנים לו, ופודים את נפשנו מצער הייסורים המגיע לנו על העבירות. ובוזה יובן מה שרבנו מסיים את התורה שצריך שלא יהיה קמצן, כדי יצאו ממנו כל הדינים, ואנ"ש נהגו לומר שצריך ליתן עוד עד שיכאב לו. וטעם כנ"ל, כי רק כשמרגיש שנותן דמו ממש (שעל כן ממון נקרא דמים כי הוא חלק נפשו כי בנפשו יביא לחמו³) וכן רואים בחוש, גם מי שלא טרח על השגת הממון, מרגיש שפיכת דמים כשצריך ליתן סכום גדול מממונו.

¹ שער מאמרי רשב"י – מאמרי ספר הזוהר מהרב הגדול זלה"ה – פרשת בראשית הקדמה – עאלת את פ' אמרה קמיה רבון עלמין ניהא קמך למברי בי עלמא דהא פורקנא דאנת זמין למעבד בעלמח בי רשים ודא הוא פדות ובי יאות למברי עלמא אמר לה יאות אנת כו' הכונה היא כי יש הפרש בין גאולה לפדיון כי גאולה בעלמא דכורא אם יגאלך טוב יגאל שהוא יסוד הנק' טוב ופדיון בעלמא דנוקבא ונתן פדיון נפשו נפש דודד ונמשך פדיון זה מפה שבמלכות וזהו סוד פ' פ"ה ופ' זו יש בה מסטרא אחרא כי אין פדיון אלא על ידי דבר אחר שיכנס במקומו לפייס סט"א כד"א פדעוהו מרדת שחת מצאתי כופר ואינו מתפייס סט"א א"כ יהיה דומ' לו ושמנו כשמו וזהו מ'רדת שחת מ'צאתי כופר ר"ת משמך וזהו כעין שעיר עזאזל שמתפייס בו סטרא אחרא ולפיכך אתרשים בה פשע בטמירו כגונא דחויא דמחי ואעיל רישיה בין ברכוי כן הפדות אינו לגמרי אלא שמתבטל רוב הגורה. ועכ"פ מושל סטרא אחרא בקצת מה אלא שמושל בהעל' ובטמירו כעבד שהוא נכנע ומושפל ואינו עושה רע כי אם בהעלם ובהסתר גדול ליראתו מאדונו כן הוא ענין הפדות התגברות סטרא דקדושה והכנעת סטרא אחרא לבד ולפיכך רוב הפדות הנעשה בעולם הוא ע"ד זה כי אין זכות כל כך לשלא יעשה סטרא אחרא שום פעולה לז"א דהא פורקנא דאת זמין למעבד בי רשים ומ"מ יש קצת נסים שנושעו (ד"ש ד"ג) ישראל ולא עשתה ס"א בהם שום רושם ואילו היה העולם נברא במדה זו מוכרח לתת תמיד חלק לסטרא אחרא בכל הישועות ועוד שהיה גורם הכנה לפושעים בפשוע במטמוניות וזהו הכי מאן דחב כפיף רישיה ואפיק ידיו וזהו צורת הפ' בעצמה. ועל דרך זה באות ע' עם היותה גורמת ענה יש בה עון כי עיני הכלה בהתגברות הדינין מוקדא עלמא בשלהובאה ונמשכין ממנה הדינין והגורמין לחטא בני אדם. ולפיכך לא נברא העולם בשתי אותיות אלו. והנה ענה נמשכת מאימא עלאה ולפיכך האיש משה עניו מאד כי זכה לבינה ומינה דינין מתערין כנודע:

² שיש"ק ח"א אות שסג – ...ספרו לו כל בני הבית מה שנעשה שם. אחרי שנסע לאדמו"ר זצ"ל, כי תכף אחר נסיעתו התחילה האשה לגוע, ונעשה קול בכיה ורעש גדול בבית, עד שהקיצו אותה, ואמרה לתן לה מעט מים אל פיה, וספרה להם, כי כאשר יצאה נשמתה ובאה לפני בית-דין של מעלה, ושקלו העונות והזכויות שלה, והכריעו העונות וגזרו דינה למיתה, שלא תחור עוד לזה העולם. בתוך-כך בא אברהם אבינו ונתארה צורתו כצורת אדמו"ר זצ"ל והביא "רענדיל" אחד והשליך אל הכף של זכויות, והכריעו הזכויות, ופסקו דינה לחיים. וכפי שספרו לו היה זה הדבר, בעת אשר אדמו"ר זצ"ל עסק ושקל כמה פעמים את ה"רענדיל" על כף המאזנים כנזכר-לעיל. אז השתומם האיש ויתפלל מאד על הדבר הזה, והבין היטב מה שאדמו"ר זצ"ל שקל כמה פעמים את ה"רענדיל" ... מה שבעיניו היה הדבר לפלא. והאשה שבה לבריא ותהי תכף בשלמות. (שם אות מ"ג).

³ עיין תורה מו תנינא – מסירת נפש יש לכל אחד ואחד מישראל בכל יום ובכל שעה, כגון שנותן ממונו לצדקה. והממון הוא הנפש. כי אליו הוא נושא את נפשו (דברים כ"ד). דהינו שמוסר נפשו פיגיעות וסכנות קדם שפיריח הממון, ואחר כך נוטל הממון ונתנו בשביל השם יתברך, נמצא מוסר נפשו.

ולכן עיקר הדינים נאחזים בממון, כי הממון נותן בטחון ועל כן הוא עבודה זרה שסומך עליו ולא על הקב"ה. וזהו מאמר חז"ל¹⁰ שלא מצא הקב"ה מדה יותר טובה לישראל מהעניות. כי העני לא סומך על ממונו אלא עיניו להקב"ה והוא שפל ורך, הפך העשיר יענה עזות.

ולפ"ז נראה שכל צער שיש לאדם הוא בחי' של פדיון, שנותן לסט"א תמורת ייסורים שמגיע לו על עוונותיו¹¹. וזהו שאמרו ייסורים מכפרים¹², ועיין תורה קמט חצות מועיל כמו פדיון. וביאר בליקוטי הלכות¹³ השכמת הבוקר ב'10 כי פדיון הוא שיבור תאוות ממון, וקימת חצות הוא שיבור השינה, שהיא בחי' תאות ממון מוחין דקטנות, וע"י שמשבר השינה ותאוות ממון נמתק הדין. וכנ"ל כי לשבר את השינה הוא צער הגוף ולשבר תאוות ממון הוא צער הנפש, ובשניהם אפשר לפדות את הייסורים המגיעים לנו בעוונותיו.

מהות הפדיון

בגדר מהות הפדיון, שפודה בממונו את נפשו מהייסורים ועונש המגיע לה, על איזה חטא שנגזר עליו בבית דין של מעלה, ששם המשפט כפשוטו, שדנים את האדם לפי מעשיו, כמו בבית דין של מטה, וע"י פדיון שנותן מעות לצדיק, מערער הצדיק על הגזר דין של המשפט צדק, ע"י שמעורר הארה מגבוה, ממצח הרצון ששם עינא חד דרחמי, דהיינו שע"י שנותן צדקה לצדיק אמיתי שאחיותו שם¹⁴, אבל אם נותן למי שלא אוהו שם, לא פועל אלא בבחי' סגולת הפדיון, המבואר כאן שרק ממתיק קצת, ע"י שבכח הכוונות מעלה את הדין עד לאצילות, אבל לא פודה לגמרי. כך נ"ל וצ"ע.

עוד ראייה שעיקר הפדיון הוא ההארה ממצח הרצון, ממה שחצות בחי' פדיון, כיון שמצד הזמן מאיר אז בחי' האין שממנו עיקר הפדיון, כי חצות אינו זמן, אלא בחי' אין, שבין שני זמנים, ליל שלפני ולילה שאחרי.

אופן עשית הפדיון הוא שהאדם המבקש המתקה נותן ממון כפי הדינים שיש עליו, ואזי מקבל המעות מניח שתי ידיו עליהם וע"י שתי ידיו שמניח מתעוררת יד שלישית בבחי' הכלל דשלישי מכריע תמיד. והג"פ יד הן מ"ב מעורר שם מ"ב שבבינה ליבא, כי ע"י התכללות שני הצדדים נעשה בחי' אמצע ששם הלב. ולכן הלב באמצע בנטיה קלה לשמאל, כי בינה ליבא מינה דינין מתערין, דהיינו ששם ראשית התעוררות הדין, וע"י זה דייקא ההמתקה, כי כל דין נמתק בשרשו הכוונה, כי כל דבר בשרשו דהיינו היכן שהתחיל להיבראות, הוא עדיין קשור לבחי' קודם הבריאה, כי הבריאה נבראה כולה טוב, ורק ניתן בה מתחילתה האפשרות לסטיה, אבל סטיה עצמה לא נעשית אלא אח"כ, בהתגברות הזמן, דהיינו שכל דין הוא רק ע"י שמתרחק משרשו, ולכן המתקתו הוא ע"י שמחזירו לשרשו, והבינה היא שרש הדין, דהיא קאי לשאלה, וכשיש מקום לשאול, שם מתחיל הסכנה, והאפשרות לסטיה ע"י תירוץ לא נכון.

ויש ז' וויס בשם הזה, דהיינו שכולו בבינה ונחלק לו¹⁵, דהיינו ז' מידות שבבינה (בדרך כלל שבע רומז לו מדות). וצריך להמשיך את הוויס שבו מידות שבבינה לתוך הממון דהיינו העמודים להמתיקו בשרשו וכשהוא ממותק אזי

¹⁰ עיין בלי יקר ויקרא א' ב' – שהמקריב בהמתו כאילו הקריב נפשו כי ממונו של אדם כנפשו דמי כי בנפשו יביא לחמו, וכמ"ש (דברים כד.ו) כי נפש הוא חובל. וכתוב (משלי כב.בג) וקבע את קובעיהם נפש. ומקצת נפש ככולו. עכ"ל.

¹¹ עיין תורה סח שהנפש באה ממקום עליון, שהממון בא ומשתלשל ומתהוה משם.

¹² חגיגה דף ט: אמר ליה אליהו לבר הי הי ואמרי לה לרבי אלעזר מאי דכתיב הנה צרפתיך ולא בכסף בחרתיך בכור עוני נלמד שחזר הקדוש ברוך הוא על כל מדות טובות ליתן לישראל ולא מצא אלא עניות אמר שמואל ואיתימא רב יוסף דהיינו דאמרי אינשי יאה עניותא ליהודאי כי ברזא סומקא לסוסיא חזירא:

¹³ עיין ערכין טז: עד היכן היסורים אפילו הושיט ידו ליטול שלש ועלו בידו שתיים. ועיין ברכות ה. מחלוקת מהיכן נלמד שייסורים מכפרים האם מברית מלח או משן ועין של עבד. וראיתי (מעדני אשר וארא תשנ"ג) מחלקים בשם רבי שמשון מאוסטרופולי שאם נלמד ממלח הרי מכפר בכל אופן ואם מעבד הרי רק כשהוא מכיר שהם מהאדון.

¹⁴ יומא דף פו. עבר על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה תשובה ויום הכפורים תולין ויסורין ממרקין שנאמר ופקדתי בשבת פשעם ובנגעים עונם. וכתב המהר"ח בשערי קדושה – חלק ב שער ח – עבר על החמורות והן חייבי כריתות ומיתה בידי שמים בין במצות עשה בין במצות לא תעשה וחייבי מיתות בית דין חוץ מחלול השם, תשובה ויום הכפורים וייסורים מכפרים. וייסורים שמכפרים הם כל מיני יסורים כמבואר בערכין דף טז: עד היכן תכלית יסורין אמר רבי אלעזר כל שארגו לו בגד ללבוש ואין מתקבל עליו מתקיף לה רבא זעירא ואיתימא רבי שמואל בר נחמני גדולה מזו אמרו אפילו נתכוונו למוזג בחמין ומוזג לו בצונן ומוזג לו בחמין ואת אמרת כולי האי מר בריה דרבינא אמר אפילו נהפך לו חלוק רבא ואיתימא רב חסדא ואיתימא רבי יצחק ואמרי לה במתניתא תנא אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלש ועלו בידו שתיים דווקא שלש ועלו בידו שתיים אבל שתיים ועלו בידו שלש לא דליכא טירחא למישידיה, וכל כך למה? דתניא דבי רבי ישמעאל כל שעברו עליו ארבעים יום בלא יסורין קיבל עולמו. במעראב אמרי פורענות מזדמנת לו.

¹⁵ בלק"ה ריבית סוף הלכה ג' מבאר באופן אחר.

¹⁶ לק"ה השכמת הבקר סוף הלכה ב' – וְהָאֵמָר רַבְנֵי (בסימן קמ"ט) שְׁחָצוֹת מְסַגְל כְּמוֹ פְּדִיּוֹן, כְּמוֹ פְּדִיּוֹן דִּיקָא, כִּי הַפְּדִיּוֹן הוּא בְּחִינַת צְדָקָה שְׁמִשְׁבֵּר תְּאוֹת מְמוֹן וּמְמַתֵּק הַדִּינִים. וְכֵן חָצוֹת הוּא שְׁבִירַת הַשְּׁנָה, שְׁהוּא בְּחִינַת תְּאוֹת מְמוֹן כְּנ"ל, שְׁעַל יְדֵי זֶה מְמַתֵּקִין דִּינִים כְּנ"ל.

¹⁷ לק"ה ברכת השחר ה' אות יד – וּבִשְׁבִיל זֶה מְבִיאִין מְעוֹת לְפִדְיוֹן לְהַצְדִּיק, כִּי מְעוֹת בְּחִינַת דִּינִים, וּבִשְׁהַצְדִּיק לִקְחַת הַמְּעוֹת לְפָרְנֶסְתוֹ וְאֶכְלֶתוּ, עוֹלָה הַמְּעוֹת לְשֵׁרֵשׁ הַפְּרָנְסָה שְׁתְּלוֹי בְּמִנְלָא כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָרְנוֹם לְבְרָכָה, הֵינּוּ בְּבְחִינַת תְּרִין מְזִלִין דְּדִיקָא קְדִישָׁא, שְׁהוּא בְּחִינַת עַת רְצוֹן הַנֶּ"ל, כְּמוֹכֵן בְּפָנּוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתְּקִין הַדִּינִים, עַל יְדֵי בְּחִינַת פְּדִיּוֹן הַעֲלִיּוֹן הַנֶּ"ל שְׁהוּא הַעֲקָר, כִּי אֶפְלוּ בְּשְׁעוֹשֵׁין פְּדִיּוֹן פְּרִטֵי צְרִיכִין לְקַבֵּל אִיזָה הָאָרְהָ מִשָּׁם, כְּמוֹכֵן בְּמִקּוֹם אַחֵר.

נקרא ווי העמודים, כמו שעפ"י הפשט הם ווין שעל ידם קושרים את העמוד בחבל ליתדות לארץ, דהיינו שהוויך מחזקים את עמידת העמודים שלא ימעדו. כך בכונה זו ממתיק את הדינים הנאחזים בממון שהוא בחי' רגלין ועמידה.

כי הממון שם עיקר המעידה כמבואר בתורה כג' שהוא השקר היותר גדול שיש בעולם, שאע"פ שידועים שהוא שקר, כולם נופלים בו, וכל הע"ז שבעולם תחובין בו, ולכן כל דין שיש על האדם ניתן להמתיקו ע"י פדיון, שהוא המתקת דיני הממון. ולבאורה צ"ע קצת תימה לתלות כל העבירות בממון. ונראה דמשמע מכאן שכל הדינים שיש על האדם קשורים למבטח בוגד שיש לו בממון, כי זה השורש לכל המעידות. רוב העבירות הן ע"י עזות ועשיר יענה עזות. וגם כי עיקר היא האמונה ובטחון והדבר הפוגם בזה ביותר הוא הממון כנ"ל.

ג' ידים שבבינה המתעוררות ע"י שתי ידי הפודה

כל עולם הוא קומה שלימה שיש בו י' ספירות, בחי' קומת אדם, שחסד וגבורה שבו הם בחי' שתי ידי ימין ושמאל, וביחוד מעוררות בחי' יד שלישית (בחי' שמניח על המעות גם את לבו). וג"פ יד גמט' מ"ב, ומתעורר שם מ"ב שעל ידו נעשה עליה ממטה למעלה, כמבואר בע"ח (מו פ"ח) שידי אדם שביצירה, שהם ג' ידים, גמט' מ"ב, מעלים את העשיה ליצירה, וידים דבבריאה מעלים מיצירה לבריאה/א, וידים שבבריאה מעלים לאצילות. ורבו מבאר שע"י שאדם מניח ידיו על הממון, ומכוון בכוונת הנ"ל, להעלות את הממון מעולם לעולם מעורר ידים הנ"ל, בכל עולם, והן מעלות את הדין הנאחז בממון, עד לאצילות, להתמתק שם בבינה עילאה שרש הדין.

סוד שם מ"ב

מה שנראה לי לבאר בדרך אפשר בלבד

סוד השם מ"ב מבואר בעץ חיים (שער יג פ"ג) שהוא שרש לנ' שערי בינה. כי הוא שבע שמות של ו' אותיות, וכשנצרך המ"ב אותיות עם הז' תיבות הם מ"ט שערי בינה ועוד אחד הכולל את כולם למעלה מהם הוא שער הנ'.

עוד שההמתקה הגדולה ביותר היא ע"י הסתכלות מצחא דעתיקא במצחא דז"א, דהיינו הסתכלות מצח רעוא דרעיון, היכן שאין שמאל כלל ולא דין, ומאיר מצח דעתיקא במצח ז"א, דהיינו בהקב"ה המנהיג במדת המשפט, ומהפך אותה להנהגה של רחמים גדולים.

^א עיין בפנים בעניין שם אהי-ה מה שכתב המאור ושמש ששם אהי-ה שבבריאה יוצא משם גבוה ממנו שם אהו-ה גמט' טוב ולפ"ז נראה שבאצילות לשון אצלו ית' שם כולו טוב ומשם הפדיון. עוד עיין מאור ושמש פרשת בא ששם זה הוא שם הדעת. ושם פרשת יתרו (ד"ה ויספר משה לז' חותנו) כתב ששם זה הוא המתקה הגדולה שהגבורות נעשין רחמים גמורים על כנסת ישראל.

^ב שם בע"ח מבואר שאין בעשיה ידים, כי הידים כוחן להעלות את עולם שתחתיהם אליהם, ואין עוד עולם תחת העשיה, אבל באוהב ישראל מבואר שיש ידים בעשיה שעל ידן מעלים ניצוצות קדושים מעמקי הקליפות אל העשיה.

^ג ועיין עץ חיים שער יג פרק יג - ענין הסתכלות מצחא דעתיקא במצחא דז"א הנזכר באדרא דקל"ו הוא כי הנה כבר ביארנו איך ברישא דא"א יש בחי' כתר שבו אשר משם מתפשטין י"ג חוורתי דרישא שהם בחי' לבנונית הכתר ע"ד מש"ל.

ואמנם החוורתי אלו הם כוללים ג' הויות, (לכן הן י"ג כי הן ג' פעמים ד' אותיות הויה, ועוד אחד הכולל כולן) כנגד ג' מוחין אשר שם בפנים והבן זה היטב.

וכל הויה"ה הוא משם ע"ב דידיון. והויה"ה השלישית שהוא חוורתי דרישא מבחי' דעת נמשכת דרך אחורי רישא דא"א, דמיניה ירתין צדיקייא ת' עלמין דכסופין, כי הם ד' אותיות השם ע"ב, ובו ד' יודין וכ"א כלול מ'י, הרי ת'.

אמנם ב' הויות אחרות, שהם בחי' ב' מוחין חו"ב אשר בכתר, שיש בהם ח' אותיות (כ"פ ד' אותיות הויה) ובהם ח' יודין (שבשני מילויי הויה במילוי יוד), הם נמשכין כנגד הפנים (דאריך אנפין), והם מתפשטין בבחי' הפנים דעתיקא, ששם מאירין אלו הח' חוורתי, והרי בין הכל י"ב חוורתי.

ועוד יש חד חוור הכולל כל י"ב חוורתי שעמו נקרא כולם י"ג חוורתי דרישא, וזהו החוור הי"ג נשאר למעלה ברישא דגלגלתא.

ונבאר אלו הח' חוורתי שנמשכין על הפנים והם ב' הויות שבהם ח' אותיות כפשוטן אמנם הם במילוי יודין והם מתחלקין הויה"ה א' בפן א'. הויה"ה ב' בפן ב'.

ואמנם כ"א מאלו הויות יש בהם מ"ב אותיות שהם ד' אותיות הפשוט, וי' אותיות המילוי, הרי י"ד, וכ"ח אותיות דמילוי המילוי, הרי מ"ב אותיות בפן א', ומ"ב אותיות בפן ב'. עכ"ל.

עוד מבואר שם שפנים דאריך הוא תיקון ז' מ"ג תיקוני דיקנא, מידת ואמת, הוא תרין תפוחין. ובכל פן יש שם מ"ב שהן ז' שמות שבכ"א ו' אותיות, ועוד ז' השמות סה"כ מט ושער נ' הכולל הכל והוא בכתר. סה"כ נ' שער בינה. נמצא שנ' שערי בינה הם מב אותיות ז' תיבות ושער נ' הכולל כולם.

עוד מבאר שם ענין הש"ע נהורין - שמ"ב שערים שבבינה הם קומה של י' ספירות, ובכתר יש עוד שער מ"ב הכולל את כל המ"א. ובשאר ספירות בכל ספירה יש מ"א שערים. נמצא ט' ספירות של הבינה, בכל אחת יש מ"א שערים סה"כ שסט שערים, ועוד א' כולל כולם סה"כ ש"ע. נמצא ש"ע נהורין הם ט' ספירות דבינה שכל אחד כלול ממ"א שערים ועל כולם שער הכולל הכל סה"כ ש"ע.

נמצא עד כאן - פן א' דעתיק יש בו ד' אותיות חורתי, ויש בו מ"ב אותיות, א' שער עליון, ועוד מ"א בכל ט' הספירות, ועל כולם אחד כולל סה"כ ש"ע נהורין.

נמצא ששם מ"ב הוא השרש לנ' שערי בינה, ולש"ע נהורין ולהלובן העליון של ח' חורתי, שעל ידם נמתק הדין, בהסתכלות מצחא דאריך אנפין במצחא דזעיר אנפין. ושם מ"ב יש בו ג' ידים, שמתעוררים ע"י שעושה הפדיון מניח ידיו על הממון להמתיק הדין שבו שבעולם העשיה ע"י ג' ידים ושם מ"ב שבג' עולמות יצירה בריאה ואצילות.

מבואר שם סוד הח' חורתא, שהוא לובן העליון היורד בח' אותיות של שתי הויות, שם הויה דחכמה ושם הויה דבינה שבכתר, המתפשטים בפנים דעתיקא. וכל הויה מתפשטת ע"י המילוי, עד מ"ב אותיות (הם שם מ"ב שרבו מנאר שיש באצילות) דהיינו ד' אותיות השם הפשוט, י' של מילוי וכ"ח של מילוי דמילוי, סה"כ מ"ב. והם מאירים בפנים דעתיקא, ששם י"ג תיקוני דיקנא דארין, בתיקון השביעי שהוא הפנים דהיינו פן ופן, תרי תפוחין הפנויים משיער תחת העינים, שבכל פן מהם מאיר הויה כנ"ל, וכיון ששם אין שמאל, הן נחשבות לאחד. והם מידת "ואמת" שבי"ג מדות של רחמים. משמע שהיא הארת אמת מגבוה מעל גבוה. ומאירים בנ' שערי בינה, ומשם מאירים הש"ע נהורין, כי מ"א שערי הבינה, הם בכל ט' הספירות של קומת הבינה, וביחד ט' פעמים מ"א, הם שס"ט, ועליהם עוד אחד כולל כולם סה"כ ש"ע נהורין, של אמת שמאירים.

נמצא שאור האמת שמאיר בבינה, יורד בבחי' המילוי שלו לשם מ"ב, ומתפשט לש"ע נהורין וח' חורתא. ובינה בה שרש הדין, כי קיימא לשאלה, שם בחי' הברור להבין דבר מתוך דבר, וממילא נמצא בה שרש השאלה מה היא האמת, ובהשתלשלות למטה נהפך לאפשרות לומר על שקר שהוא אמת. עד שאדם נופל לסמוך על שקר, מבטח הממון, במקום על הקב"ה שחותמו אמת וטוב לכל.

עוד מבואר בע"ח (ט"ב) שכל העלאה ממטה למעלה היא ע"י שם מ"ב, וכנראה דייקא כיון שמאיר מגבוה מעל גבוה, יש בכוחו לרדת עד למטה ולמעלה חזרה/ט"א, וגם זה בחי' מה שבינה דינין מתערין מינה, שעיקרה חסד בחי' השפעת האמת, אבל גם כח הדין להחזיר את הדברים לשרשם נמצא בה.

והפדיון הוא לכוון להעלות את הדין שבממון, דהיינו את המבטח שאדם בוטח בממונו, אל האמת ששם מתגלה המבטח האמיתי, דהיינו להיכן שמתחיל ראשית ההסתרה בפירוד הבריאה מקודם הבריאה, דהיינו להיכן שהבריאה שהיא החיתוך (כמו לברא את היער לשון חיתוך) מתחיל להחתך ולהפרד מקודם החיתוך, ששם הכל אמת אחת פשוטה וברורה.

וע"י שמניח ידיו על הממון מעורר ג' ידים שבבינה, בכל עולם בצירוף שם מ"ב השייך לו, וכמבואר בע"ח/ט"ו ששם מ"ב שבעולם היצירה מעלה את הדין מעשיה לשרשו ביצירה, ושם מ"ב שבבריאה מעלה את הדין הזה מייצירה לבריאה, ושם מ"ב שבאצילות מעלה את הדין לשרשו שבאצילות, ושם נמתק בהארת האמת הנפלאה הנ"ל, בשרש היכן שהבריאה וקודם הבריאה מחוברים, ומתחילות השאלות, אלא ששם עדיין מיד יש עליהן תשובות.

לפי מה שביארנו שהדין בממון הוא בגלל המבטח בוגד שיש לנו בו, שמעורר עלינו דין שנאחו בממון, צ"ע למה צריך את כל המהלך הנפלא הזה של הפדיון וכוונותיו, ולא פשוט להודות שאנו בטעות של שקר תאוות ממון וצריך לעשות תשובה.

ונראה שאת זה רבנו מתרין בסוף התורה, שכותב וצריך שלא יהיה קמצן, שלא יישארו אצלו דינים, ולזה צריך חכמה יתירה לדעת כמה ליתן. ונראה שלבד מהסוד שבדבר כנ"ל שהדין נאחו בממון, אבל כבר מבואר בלק"ה/ט"ו שעיקר הפדיון הוא הנתנת צדקה לצדיק אמיתי, ועכ"פ לעני הגון, כי מה שאדם נותן בלי קמצנות ממון לצדקה, ולא חושש שיחסר לו המשען וסמיכה של הממון, זה כבר תשובה על תאוות ממון, וכמבואר בתורה כט אות ט' שצדקה היא תיקון כללי לממון, ובתורה כג אות ב' מלח ממון חסר מבטל תאוות ממון. ורבנו בכמה מקומות מאריך בגודל התיקון של צדקה, שנקראת מעשה הצדקה, כי היא עיקר העשייה, והיא עושה את האדם לגדר אדם, כמבואר בהקדמת הזוהר, הובא בתורה לז שרות אמרה לנעמי "האיש אשר עשיתי עמו" וביאר הזוהר שאמרה אני עשיתי אותו לגדר איש ע"י שקבלתי ממנו צדקה.

ומה שאנו מעלים את הדין שבממון לשרשו, נראה שזה כדי לתקן את הפגם שכבר נעשה למעלה, אבל בוודאי צריך לשוב מכאן ולהבא, וזה מתחיל בנתנת הצדקה לעני הגון כנ"ל.

עד כאן הקדמה

^ט עיין שער מאמרי רשב"י - מאמרי ספר הזוהר מהרב הגדול זלה"ה - פרשת בראשית - כד אודרע שמא גליפא מפרש במ"ב אתון בעובדא דבראשית הענין הוא שהם מיין דבורין המתפשט" משם ההויה שהרי יהוה יוד הא ואו הא יוד ואו דלת הא אלף ואו אלף ואו הא אלף הרי מ"ב אותיות עם מלוי ומילוי דמילוי ונורעים בתוך שם מ"ב הנז' במע"ב היוצא מבראשית עד ב' דובה". והנה מ"ב אותיות הם ל"ב הנתיות ועשרה מאמרות ול"ב נתיבות נמשכין מחכמה בסוד המוח המתפשט לל"ב נתיבות ויורד דרך חוט השדרה ועובר בכל י"ס הזכר ומושך כחם עד ברית קדש סיומא דגופא והזרע ההוא נכנס בנקודת ציון ונורע בתוכו בסוד שם בן מ"ב הנז' במעשה בראשית ושם מצטיירת הנשמה הקדושה על ידי שם בן מ"ב זה ולכן מידי עלות הנשמה בכל לילה לא תוכל לעלות אלא על ידי שם זה בכל לילה שם מיוחד.

^{טו} עץ חיים - שער מו פ"ז מ"ת - והנה אדם דיצירה יש לו ג' ידים שהם סוד שם מ"ב דאנא בכח כדי לאחוז עמהם את עולם העשיה להעלותן למעלה כמבואר אצלינו בסוד הקדישים ובתפלת השחר על אנא בכח הנאמר בעת הקרבנות. ואח"כ אדם דבריאה גם הוא אוחוז בג' ידיו שהוא שם מ"ב שבו את עולם היצירה ומעלהו לבריאה ואח"כ אדם דאילות גם הוא אוחוז בג' ידיו שהוא שם מ"ב שבו את עולם הבריאה ומעלהו אותו אמנם העשיה שהוא עולם התחתון מכולם ואין עולם אחר למטה ממנו כדי שיצטרך להעלותו עמו לכן אין בו בחי' הג' יסדים הנ"ל ואין בו בחי' מ"ב:

^{טז} לק"ה ריבית ר"פ להל' ה' - פדיון שהוא ע"י מעות הצדקה שנותנין להצדיק והאיש הכשר ששם עיקר תיקון הצדקה. כי כשנותנין לרשע ופגום ומכש"כ לבעל מחלוקת אדרבא פוגם יותר. כי חזר וממשיך השפע ח"ו להשינויים ועיקר הצדקה להכשרים והצדיקים אנשי שלום וכו'. וזה עיקר הפדיון.

תורה קפ [י"]

בענין סגולת הפדיון [י"],

בכל המקומות שמדבר רבנו על פדיון נפש ע"י ממון מבואר שנעשה ע"י צדיק, שעצם הנתינה לו כבר ממתיקה/ט"ו וכשמניח ידיו מכווין להמתיק את הדין הנאחו בממון ועוד גם יודע באיזה בי"ד מכ"ד הבתי דין נגזר הדין שרוצה להמתיק ולבטל. ויודע לעלות ולבא לבית דין של מעלה הנכון, ולהניח את הממון שקבל על כף המאזנים בצד הזכויות. כאן כיוון שלשון רבנו סגולת הפדיון ולא מזכיר צדיק, אולי אפשר לומר שכוונתו לפדיון שיכול כל אדם לעשות ע"י הכוונות המבוארות כאן, אע"פ שלא יודע כל הסודות של פדיון נפש, דהיינו הכ"ד בתי דינים וכו', ואע"פ ע"י שמניח ידיו על הממון ומרגיש צער של בעל הממון ומכוון להמתיק את הדינים הנאחזים בממון שבעשיה, ע"י שם מ"ב שביצירה וע"י שם אקי-ה ויק"ו בבריאה ושם הויה הפשוט והמילוי ומילוי דמילוי באצילות, יכול גם אדם פשוט להמתיק הדין, כל אחד כפי כוחו, ואע"פ שלא זוכה לבטל הדין לגמרי. ואולי על כן דווקא כאן מבאר רבנו שצריך חכמה לדעת כמה ממון לתת כדי שיצאו ממנו כל הדינים, כי כאן העיקר היא שביאת תאוות הממון, מאידך ממה שמבאר שזו חכמה יתירה, ולא אומר שהעיקר שיתן סכום שמרגיש בו שאת נפשו נותן, אולי הכוונה שגם כאן צריך לזה צדיק דווקא. עכ"פ ראוי להחמיר ולתת כפי שמרגיש בנפשו, הדינים שיש עליו, ובאמת זה קשה מאד שהרי אין אדם רואה נגעי עצמו, מאידך אדרבה מי עוד יודע מה מסתיר בלבו ובחרי חדרים.

ולפ"ז נראה שמה שמבאר בתורה ג' תנינא שאחרי פדיון מותר ללכת לרופא, זה דווקא פדיון נפש ממש אצל צדיק אמתי חוד בדור שיוודע כל סודות הפדיון נפש, וכוחו גדול לבטל הדין לגמרי, ולא ע"י סגולת הפדיון המבואר כאן. אבל מה שמובא בספר המדות שבערב ראש השנה ראוי ליתן על פדיון, אולי לזה אם לא מכיר צדיק אמת גדול, יכול ליתן לעני הגון (אולי ראוי שיהיה גדול ממנו בצדקות) מצד סגולת הפדיון. כך נ"ל וצ"ע.

מעות הם בחי' דינין, נראה פשוט שאין הכוונה למעות מצד עצמם, שהרי כשהם לצדקה ומצוות, הן קודש, אבל מצד עצמם כיון שבשרשם הן ממקום צח ונפלא (תורה כג אות ה) ע"כ גם למטה טמון בהן כח גדול ועצום, לטוב ולרע, ולכן מי שיש לו מעות הוא בסכנה של כפירה, ועזות כמ"ש עשיר יענה עזות, ופניו נעשות חשוכות, כי מתגרה בו מאד יצה"ר לסמוך על הממון ולעשות אותו עבודה זרה שכל העבודות זרות טמון בה, כמבואר בתורה כג באריכות. וכמבואר שם שמוזה הטעם צריך לצעוק בהולדת הממון כפלים כיוולדה, ע' קלין ללידת הממון ועוד ע' קלין ללידת מוחין שישמרו עלינו מתאוות ממון המלובש בממון.

ומבאר הטעם שהדינים נאחזים בממון דווקא כי מעות הן בחי' רגלין **כמ"ש [כ] /כ"א** כשמה רבנו הוכיח את ישראל על מחלוקת דתן ואבירים, הזכיר שבלעה האדמה אותם **ואת כל היקום אשר ברגליהם** ותיבת היקום קצת קשה/כ"ב

¹ לא יודע מתי והיכן נאמרה תורה זו

² עיין לקוטי תפלות סימן קכג ועיין לק"ה ריבית ר"פ להלכה ה' ועיין תורה מא ותורה רטו ועיין חיי מוהר"ן סימן נה ועיין לק"ה השכמת הבוקר הלכה ב' אות א'

³ עיין לק"ה ברכת השחר הלכה ה אות יד - ובשביל זה מביאין מעות לפדיון להצדיק, כי מעות בחינת דינים, וכשהצדיק לוקח המעות לפדיון ויבטלם, עולה המעות לשמש הפדיון שתלוי במזל כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה, הינו בבחינת תרי"ג מוליך דדיקנא קדישא, שהוא בחינת עת רצון הנ"ל, כמובן בפגנות, ועל ידי זה נמתקין הדינים, על ידי בחינת פדיון העליון הנ"ל שהוא העקר, כי אפלו בשעושי פדיון פדיון פדיון צריכין לקבל איזה הארה משם, כמובן במקום אחר.

⁴ דברים י"א ו'

⁵ **כ"א דברים פרק יא ו' (ו) ואשר עשה לדתן ולאבירם בני אליאב בן ראובן אשר פצתה הארץ את פיה ותבלעם ואת בתיהם ואת אהליהם ואת כל היקום אשר ברגליהם בקרב כל ישראל:**

פרש"י - ואת כל היקום אשר ברגליהם - זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו:

כלי יקר - ואת כל היקום אשר ברגליהם. פירש"י זה ממונו של אדם המקיימו על רגליו, וכי מי שאין לו ממון חייג ברגליו ולא עמדה לו כל חכמתו ושאר המעלות האנושיות. ונראה שבגנות קנין הממון הוא מדבר כי הוא הפחות שבכל ד' מעלות שמנה הרמב"ם (בח' פרקים) והם החכמה, והגבורה, והמדות, והעושר, כי כולם דבוקים באדם, והעושר חוץ ממנו, כי החכמה מקורה בראש ובמוח ולב, והגבורה מקורה בלב כי מי שהוא רך הלבב אינו גבור, אבל העושר דבוק ברגלו כי יתרון ארץ בכל היא, (קהלת ה ח) והארץ מדרס לרגליו ודין הוא שיהיה הפחות שבכולם ויהיה נתון תחת ממשלת האדם לעשות בממונו מה שירצה, אבל לסוף מוחלפת השיטה שממונו מתגבר עליו אל כל אשר יחפוץ יטנו ועלה מן הארץ משפל מצבו כאשר יקום איש על רעהו כך יקום ממונו עליו ושליט בו ומעבירו על דעתו ועל דעת קונו, לכך קראו היקום אשר ברגליהם כי זה העצב נבזה האחו בחבלי בו ונתון תחת כפות רגליו הוא היקום אשר יקום עליו למשול בו, וכאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש (דברים כג כו). כך קנין זה מביא את בעליו בסכנות רבות והוא אשר המית את קרח כי בטח בעשרו ונפל, לכך קרא לממונו של קרח ועדתו היקום אשר ברגליהם: עכ"ל. ועיין נחל קדומים להחיד"א שהביא דבריו והוסיף שיקום הוא רגל ורגל היא אשה, ורוצה לומר שהכל תלוי באשה)

⁶ **אבן עזרא** (בראשית ז' ד') - מלת היקום לא מצאנוה כי אם בפרשה הזאת. ושרשו מהפעלים שהפ"א שלהם אינו שלם על משקל כרוב וי"א שהוא מהפעלים נח"י העי"ן והוא הפוך. כמו ריבה ה' את יריבי. (צ"ל או שנעלם ממנו הפסוק בדברים או שסבר ששם הפירוש שונה)

רד"ק - יקום שרשו קם והי"ו נוספת כיו"ד ריבה ה' את יריבי (תהלים לה, א).

הכתב והקבלה (בראשית ז' כג) היקום. להמפרשים הוא שם כלל לכל ח', ולרבותינו (ב"ר ל"ב ח) הוא ענין אחר כי אמרו שם היקום ר' ברכיה אמר קיומי ור' אבן אמר יקומני, והוא בלשון יון שם כלל אל מקום הישוב, כענין תבל בלשון עברי, והוא מסכים עם מה שאמרו כי אף ג' טפחים של עומק המחרישה נמוחו, גם היקום אשר ברגליהם (בפרש' עקב) מסכים עם טעם הזה (רו"ה):

לכן דרשו בגמרא שיקום לשון תקומה, לפ"ז היקום אשר ברגליהם זה ממונו של אדם שמקימו ומעמידו על רגליו (פסחים קיט)¹⁰ כמו שהרגלים הן המקימות ומעמידות את הדם ועליהם הוא סומך עצמו כך ממונו של אדם עליו הוא סומך ובוטח שכל חסרון צרה וצוקה יכול לצאת ממנה ע"י הממון, וכמ"ש (קהלת י' יט) וכסף יענה את הכל. **נמצא המעות הם בחי' רגלין**¹¹, ורגלין הם המדרגה הנמוכה בכל קומה, לכן הם סמוכים למקום הקליפות, ובהם נאחזים הדינים, בבחי' (משלי ה' ה) רגליה יורדות מוות וזה דהיינו רגלים היא **בחי' צדק**, כמ"ש (ישעיה מא)¹² **צדק יקראהו לרגלו, וצדק מלכותא קדישא** [12]/[13] דהיינו שצדק נקראת המדרגה הנמוכה ביותר במלכות דקדושה¹³. צדק הוא כנוי למלכות בזמן שלא מאיר בה אור האמת להמתיק את הדינים שבה אלא רק מעט, כדי שלא תצא מגבול הקדושה, ומלכות הוא **בחי' דינין**, כי מלכות דקדושה בחי' נוקבא שעיקר בניינה מהגבורות והיא העושה דין במי שלא מצטרף להמליך את הקב"ה, ומזה משתלשל שגם עושה דין במי שמפר את הסדר שקבעה המלכות **כי דינא דמלכותא דינא** [13] כי אי אפשר למלך למלוך על העם אלא ע"י חוקים ודינים המחייבים את העם כיצד לקיים רצון המלך, וע"כ **מעוה הם בחי' דינין**. נראה כוונת רבנו לבאר מדוע הפדיון נעשה בעיקר ע"י מעוה. וביאר לעיל כי הממון הוא כמו רגלים שמעמידות את האדם, דהיינו שכל העמידה וסמיכה שלו היא על ממונו/ל. ובאמת זו הסיבה שמתעוררים עליו דינים כי באמת אדם צריך לסמוך רק על השם ית', שרק הקב"ה יהיה המעמיד והקיום שלו. ומי שפונה מהקב"ה אל מבטח הממון, ובאמת כך זה ברובא דעלמא, מעורר על עצמו דינים, ולכן כשבא להמתיק את הדינים ממתיק אותם ע"י ממון, כי בזה שנותן ממונו שטרך עליו ואילו נושא נפשו ובנפשו יביא לחמו, ונטלו ונתנו לפדיון בזה כבר מראה שלא סומך על ממונו, אלא על רחמי שמים. אבל דווקא כשנותן באמת סכום שקשה לו לתת ומגלה בזה שסומך על ה', ולא על מה שנשאר אצלו. ויש לפעמים שיש על האדם כל כך דינים שרק אם יתן כל ממונו יצאו ממנו כל הדינים כמבואר בחיי מוהר"ן קיג/א¹⁴.

ענין זה מבאר רבנו בתורה כג, שתאוות ממון היא עבודה זרה שכל העבודות זרות כלולות בה, וכמ"ש הכסף יענה את הכל, רוצה לומר שאדם שיש לו כסף מרגיש בטוח, נדמה לו שאת כל הבעויות אפשר לפטור עם כסף וכשיש לו ממון בכיסו ומרגיש אחרת לגמרי ממה שמרגיש כשאין לו, שאז מרגיש חסר אונים רש דל ומסכן, אע"פ שהקב"ה "נמצא מאד" לאדם, כשאין לו ממון כמו לאדם שיש לו ממון, ובלבד שיבטח בו ולא בדבר אחר. נמצא שאין דבר שיותר מנתק מהקב"ה כמו הממון. לכן עצם נתינת ממון היא כבר המתקת הדין הנאחו בעיקר בממון. ועל כן אמרו בחגיגה ט: לא מצא הקב"ה מידה טובה לישראל אלא עניות.

בעל הטורים (בראשית ז' ד') היקום. ג' במסורת. ומחיתי את כל היקום. וימח את כל היקום (להלן פסוק כג). ואת כל היקום אשר ברגליהם (דברים יא, ו). לומר כשם שחטאו דור המבול מפני רוב טובה ועושר שהיה להם, כך קרח מרוב עושר שהיה לו השתרר וחסא:

¹⁰ **פסחים קיט**. – (קהלת ה' יב) עושר שמור לבעליו לרעתו אמר רבי שמעון בן לקיש זו עשרו של קרח (שנאמר) (ודברים יא-ו) ואת כל היקום אשר ברגליהם א"ר אלעזר זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו.

רש"י – שמעמידו על רגליו – שמשמח לבו:

עיין תורה לישמה לבעל הבן איש חי סימן שצב – שכתב שעל כן מי שאין לו ממון נקרא פשוט רגל (כתובות קח): כי אין לו הממון שמעמידו על רגליו ודומה כאילו רגליו פשוטות ומושכבות.

¹¹ **לכאורה** יכול להביא ראיה פשוטה מהכתוב רגליה יורדות מוות. דהיינו שהרגלים הם סמוכות למקום הקליפות לכן מצוי בהם דינים למי שלא נזהר להמתיק אותם. וזה בחי' מנעלים שחייב אדם לנעול ברגליו. עיין שבת קכט. אמר רב יהודה אמר רב לעולם ימכור אדם קורות ביתו, ויקח מנעלים לרגליו. ובפסחים קיב. – ז' דברים צוה רבי עקיבא את יהושע בנו, ואחת מהן אל תמנע מנעלים לרגלך.

¹² **ישעיה פרק מא** (ב) מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו: יתן לפניו גוים ומלכים ירד יתן בעפר חרבו פקש נדף קשתו:

רש"י (ב) מי העיר ממזרח – אותו שצדק יקראהו לרגלו מי העיר את אברה' להביאו מארם שהוא במזרח וצדק שהיה עושה היא היתה לקראת רגליו בכל אשר הלך.

מצודות דוד – צדק יקראהו לרגלו – בכל מקום מדרך כף רגלו היה קורא את הצדק לעזוב האלילים ולהאמין בה' וכאומר ומי העירו הלא אנכי ה'.

¹³ * פתח אליהו

¹⁴ **פתח אליהו** – אנת חפים ולא פחכמה ידיעא, אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא, לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחיילך לבני נשא, ולאחזקה לון איך אתנהיג עלמא פדינא וברחמי, דאינון צדק ומשפט, פפום עובדיהון דבני נשא, דין איהו גבורה, משפט עמודא דאמצעייתא, צדק מלכותא קדישא, מאוני צדק תרין סמכי קשוט, דין צדק אות פריה, כלא לאחזקה איך אתנהיג עלמא. אכל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין, ולא משפט ידיעא דאיהו רחמי, ולא מפל אלן מדות כלל:

¹⁵ **דהיינו** שזה מה שמחדש הפתח אליהו שגם צדק נכלל במלכות דקדושה. עיין תורה ז' אות ב' – אכל אי אפשו לובא לאמונה אלא על ידי אמת, פמוכא בזהר (פלך קצח): "והיה צדק אזור מתניו ואמונה" וכו' (ישעיהו י"א) הינו צדק, הינו אמונה. ואמרו שם: אמונה אתקריאת, פד אתחבר בה אמת:

¹⁶ * גיטין דף י' [ב"ק קג]. ועיין רמב"ם גילה ואביה פ"ה וע"ש הל' יח באיה מלך מדובר ועיין תרומת הושן שם בשם רשב"ם ב"ב נה. טעם החיוב כי מקבלים עליהם בני המלכות (הורים בה) את דיניה. ועיין חת"ס יו"ד סימן שיד וכן דעת רוב הפוסקים האחרונים שהוא דין תורה. ועיין זוהר רע"ט משפטים קח. ופרס רמזנים שער כג פ"ו]

¹⁷ **כי רגלין** ברוחניות הן בחי' כח הליכה וכח עמידה. ושניהם נמצאים בממון, שעליו סומך ונשען, והממון מוליך אותו לקנות בו, ומוליך אותו להשיגו. (ממון בחי' רגלים דהיינו מעמיד בחי' שמעמיד לא בטל אפילו באלף, כי בלעדיו אין לדבר עמידה וקיום)

¹⁸ **אע"פ** ששם מדובר על צדיק גדול מאד הרבי מנסכיז.

וצריך להמתיק הדינין בשרשו, זה כלל שכל דבר נמתק בשרשו. ושורש הדינין בבינה, כמ"ש

(משלי ח/י) ^לאני בינה לי גבורה לפי רבנו נראה הפשט שאע"פ שאני בינה, בחי' מוחין שביחס למדות הם בחי' חסד, יש לי גבורה, דהיינו שאצלי נמצא שרש הגבורות של המדות, ובתורה מא הוסיף: כי בינה דינין מתערין מינה כמבואר בזהר (ויקרא י). עוד איתא בזהר/י^ל שבינה קיימא לשאלה, כי בינה תחילת הגילוי ראשית לבחי' המקבלים. כי חכמה היא יש מאין עדיין בהעלם ומתגלה כשמאיר לבינה שהיא בחי' נוקבא כלפי החכמה. ואולי אפשר לומר גם להפך כי לפני הבינה האמת ברורה ולכן היא נעלמת כי היא ברוי אור, ובבינה מתחיל איזה צד ואפשרות לשאול עליה ולנסות להבין, והשאלה היא השרש לכל הדין והסתרה שמתגלה בהשתלשלות למטה יותר, כי שאלה נובעת מכך שיש שני צדדים.

וע"כ ע"י שמניחין שתי הידים על המעות נמתקין הדינין, ^לוע"י בחי' ג' ידים, כי כשנותן שתי ידיו על הממון ואת כל תשומת לבו/ל^י לבקשת האדם שנתן המעות, אזי היא נתינה שלימה בכל לבו, וליבו כמו עוד יד שלישית. כי שלש מיני ידים נזכרות בתורה, א' וירא ישראל את ה' הגדולה, ב' ובני ישראל יוצאים ביד "רמה", ג' ואת ה'יד "החזקה" (כפ' ואתחנן). ובדרך כלל הסדר הוא, יד הגדולה בחסד, יד החזקה בגבורה, יד הרמה בתפארת.

והביאור בזה **כי יש בבינה ג' ידים**, כי כל בחי' כלולה מכל הבחינות, נמצא שבינה גם היא קומה שלימה, של עשר ספירות, דהיינו כל האברים ברוחניות, וחסד וגבורה הן יד ימין ויד שמאל שבכל קומה, ויש בחי' של התכללותם זו בזו, שע"ז נעשה כמו עוד יד שלישית, **היינו שיש שם ב' ידים יד הגדולה ויד החזקה, וכללות הידים שמאל בימין וימין בשמאל הוא יד הרמה** ^ל (בדרך כלל התכללות של ימין ומשמאל היא התפארת, שנקרא

^למשלי פרק ח (יד) לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה:

מלבי"ם (יד) לי עצה ותושיה – העצה היא ההסכמה שיסכים איך לעשות בדבר שיש בו כמה דרכים ומתייעץ באיזה דרך יבחר נאמר שמתיעץ, וההסכמה שהסכים בלבו היא העצה, ואחר שגדר החכמה היא בדבר שיש בו שני דרכים במציאות, והחכמה תלמדנו הדרך הנבחר, א"כ חקי החכמה הם עצות אל האדם באיזה דרך ילך, וכבר בארנו שהתושיה היא המעשה בחכמה, וכמ"ש יצפון לישרים תושיה, שה' הכין מעשים נפלאים שיעשו בכל דור ע"פ החכמה ע"י ישרים שיעמדו באותו דור, ור"ל שלהחכמה תיוחס בין העצה ובין המעשה הנפלאה ע"פ החכמה, ומפרש אני בינה לי גבורה – כי אל העצה צריך בינה, שהמיעץ צריך להתבונן על כל הצדדים האפשריים ולברר מתוכם הטוב שעליו יסכים, וכמ"ש חז"ל מרבה עצה מרבה תבונה, וע"י שאני בינה, לי עצה, ולתושיה שהם המעשים המופלאים ע"פ החכמה צריך גבורה לפעול הדברים, וע"כ עמ"ש לי תושיה מפרש אני גבורה, שאני נותן גבורה לישירים לפעול התושיה שצפנתי להם:

^לזה בראשית הקדמה דף א: עם פי' מתוק מדבש – בראשית, רבי אלעזר פתח פירוש התחיל לרוקס נמנעה כראשית, ואמר מה שכתוב שאור עיניכם ראוי מי ברא אלה הנה מה שכתוב שאור עיניכם יש לשאול לאן אתר לאיזה מקום נישא עיניו, ור"ל אם כוננת הבינה היה לומר שנישא עיניו למעלה אל עולם הגלגלים שהטובים וכל צד השמים קבועים שם, היה לו לומר שאור עיניכם, ולפי שאומר "שאו מרום" בודאי נתכוון אל עולם האצילות, ולכן שואל "לאן אתר", ור"ל לאיזה מקום באלילות אפשר להסתכל ולהשיג, ומשיב לאתר דכל עינין תליאן ליה למקום שכל עינים תלויות שם, ור"ל למקום שבו אדם תוליס עיניהם ומאפס להקבל שפע ממנו, ומאן איהו ומי הוא אותו המקום, ואמר שאור פתח עינים הוא כנוי אל המלכות שהיא הפתח לעינים אל התחתונים להשיג על ידה מה שלמעלה ממנה, ובלתה אי אפשר להשיג מאומה אפילו מה שבתפארת, ולכן אמר הגבאי "שאו מרום עיניכם", פירוש אם תלכו להשיג סודות עליונים, כדאי שתקדשו עצמכם עד שתוכלו להשיג את הפתח עינים שהוא המלכות הנקראת מרום, (וכתבתי עשה לי טו) מרום וקדוש אשון, פירוש ששכינתי במרום במקום קדוש. (כח פ' וקדש לו)

ומוסיף כי ותמן תנדיעון ר"ל גם במלכות כשתלכו שהיא מנהגת את העולם נג' קוי חסד דין רחמים, משם תלכו ותשיגו דהאי סתים עתיקא ר"ל שאתו הפרטוק שנקרא סתים מפני שמקבל מהחכמה הנקראת חכמה סתומה, ונקרא עתיקא מפני שמקבל מהכרת הנקרא עתיקא קדישא, ודקימא לשאלה שאפשר לשאול בו מי הוא, ברא אלה ברא את ה' קלות שהם סוד הנהגת הג' קוים חסד דין רחמים, הנקראים אלה לפי שהם מתגלים ונראים בעולם, ומפרש ומאן איהו ומי הוא זה הפרטוק, ואמר מ"י היינו פלוק הבינה הנקראת מי בכל מקום על שם ג' שערים שבה כמספר מ"י, והוא דאקרי מקצה השמים לעיניא זה שנקרא מקצה השמים שלמעלה, ור"ל בחינת ה"ק של הנקראים קהה השמים העליונים, לפי שהם מתלבשים בחב"ד ו"הג"ת ד"ה הנקרא שמים, דכל א קיימא בראשית פירוש שכל הנהגת העולם עומדת ברשות וכח ה"ק דבינה, ועל דקימא לשאלה ולפי שאפשר לשאול מי הוא, ואיהו בראת סתים והוא בלדך נסתך, ור"ל שה"ק של סתומים ב"ה, ולא אתגליא ואינם מגולים, לכן אקרי מ"י נקראת הבינה מ"י, כאלו השואל לחברו מי הוא זה אשר זכנת עליו, כי לא ראינו ולא ידענו, ודוקא ה"ק דבינה נקראים מ"י דהיא לעיניא כי למעלה נג' דבינה וכל שכן בחכמה, לית תמן שאלה לא שיד לשאול בכלל כי מרוב העלם אין בהם שום השגה, ולכן לא ידק בהם שם מי, והאי קצה השמים ואלו ה"ק דבינה המלובשים ב"ה אקרי מ"י ידק בהם חו"ר מ"י, לפי שאפשר לשאול מי הוא כנ"ל. (ימ"ק כח פ' ושער מרש"י)

ל' צ"ע שהרי מקבל ממון לעשות פדיון לוקח את הממון, דהיינו לקיחה שהיא בחי' דין, ואיך ממתיק ע"ז את הדין. ואולי באמת דווקא כשאין כוונתו לקבל אלא עיקר כוונתו לפדות את הנותן. ואולי דווקא כשעושה על דעת צדיק שידוע לעשות הפדיון ומכוון שידיו כידיו ומכוון הכוונות פועל את הפדיון. ואולי את הפדיון יכול לעשות דווקא אדם חשוב שלקחתו נחשבת נתינה (כדמצינו בקדושין ז). ועיין שיחות הר"ן אות קנ – פעם אחת אמר: אצל מי שאני לוקח ומקבל ממון וכיוצא, אני נותן לו. כי בזה שאני מקבל אני נותן (והוא ענין המבאר בהמעשה של יום הששי מהשבעה בעטלירס שהתפאר אחד את עצמו בנפלאות הכח שיש לו בידו, עין שם):

וני"ל שכאן אין הכוונה דווקא לאדם חשוב מאד בעיני כולם אלא כיון שהוא חשוב לנותן ומרגיש זכות לתת לו, הרי זו קבלה שהיא נתינה. לה קצת ראייה לזה עיין שיחות הר"ן אות קפח ואות קפט כשמביאין לרבנו פדיון ומספרים לו צער החולה מרגיש את הצער כמו החולה בעצמו. וצ"ע אם אפשר לדייק מהשיחות, יש לשאול מדוע דווקא כשהביאו לו פדיון, ולא בכל פעם שספרו לו על צער של אדם? ולפי הנ"ל דווקא בפדיון הרגשת צער הזולת היא חלק מהפדיון. וצ"ע.

^לעין לעיל תורה טו. ועיין ע"ה שער מו פ"ו ב"ת וספר טעמי המצוות להארי"ל משפטים מצות ראה ועיין אוצרות חיים שאר הונאה א ד"ה בחי' הג' נקרא מדה. ועיין זוהר רע"ב פנחס רכז: ורשו: וכי תצא רפג. והקדמת התקונים דף ט. ותיקון גה דף פט. ותיקון סט דף קא:

ל' אוצרות חיים – שער האונאה – ...הבחינה הג' נקראת מדה והיא מצד הת"ת שבועיר אשר מצדו נק' כולם בחינת מ"ב לפי שהת"ת כלול מן ג' ידות שהם יד הגדולה מימינא ויד החזקה משמאלא ויד רמה באמצעיתא והיד האמצעית כוללת עמה יד ימין ויד שמאל, ומן ג' פעמים י"ד נעשים מ"ב א' בת"ת עצמו, ולכן בחינת מ"ב הוא בת"ת. וענין מ"ב זה הוא היות כל ה"ה זו דידוי"ן כלולה מן הפשוט והמלוי ומלוי המלוי שהם מ"ב אותון כנודע. והנה היותה נקראת מדה הוא כמ"ש בתיקונים כי מדה הוא שם מ"ב הנחלק לו' שמהאן, ומ"ב עם ז' הם מ"ט כמנין מדה. והענין הוא כי כמו שהה' חסדים מתפשטים בז"א גם הה' גבורות מתפשטות בו' קצוותיו כנודע, והנה שם מ"ב

תפארת הגוונים כיון שכלול בה ימין ושמאל חסד וגבורה, ונקראת מדת הרחמים, אלא שהתפארת רחמים נקרא גוף ולא נקראת יד. ואולי הביאור בזה שבינה ליבא, ויש בה שני צדדים דהיינו ימין ושמאל חסד וגבורה, והתכללותם הכוונה לבחי' אמצע שבלב, עומק הלב, תשומת לב.

נראה לבאר הפשט בזה שיש חסד וגבורה, והן ימין ושמאל, נתינה ולקחה, ויש נתינה שלפעמים היא נתינה ולפעמים היא לקחה, כפי הצורך לטובת המקבל, וכמו שמבארים/ח"ו גדר הרחמנות שאע"פ שהוא התכללות של חסד ודין הוא לא אמצע בין חסד לדין, אלא הוא עניין של התקשרות למקבל, כי חסד היא נתינה לבד ודין הוא לקחה לבד, אבל יש נתינה שהיא רק לפי צורך המקבל ולכן לפעמים היא לקחה אם זה צרכו של המקבל.

וההתקשרות היא בלב דהיינו התשומת לב שנותן לזולתו, נמצא שיש נתינה של ימין ויש לקחה של שמאל אבל הוא בלא לב, אלא מידה שכך תאוותה, אבל יש התקשרות לנותן, ומניח שתי ידיו על הממון לצורך ההתקשרות עם הנותן שנותן בגלל לאיזה צער שיש לו, ואזי השתתפות הלב בצערו היא כמו יד שלישית אמצעית שפועלת עם לב, שהוא בקו האמצעי ומעלה עד הכתר שהוא בבינה (כתר ד"א), ונמתק הדין בשרשו שבבינה ליבא.

וע"כ ע"י שבא המעות שהוא הדינין כי בממון נאחזים הדינים להידיים דהיינו לשתי ידיו של האדם העושה פדיון, **שהם בחי' ג' ידיים שבבינה כנ"ל, נמתקין הדינין בשרשן, כי שרשן של הדינים היא ל"ט בינה**

כלשון הזוהר בינה דינין מתערין מינה/מ"ב, **ששם הג' ידיים הנ"ל, שע"י שמניח את שתי ידיו בכוונה על הממון מעורר יד שלישית, ואזי מעורר את הג' ידיים שבבינה, וע"י ג"פ יד שהם מ"ב עולים הדינים להתמתק למעלה, (כי שם מ"ב כוחו להעלות ממטה למעלה (כמבואר בע"ח ט"ב), והידיים הן הכח המעלה ממטה למעלה כנראה בחוש (כמבואר בשער המצוות/מ"א) ונמתק הדין בשרשו בבינה ע"י ש"ע נהורין וחי' חוראת שבשם מ"ב שבבינה (ע"ח יג יג).**

הוא גבורה כנודע, וכאשר נחלק החסדים כפי סדר הגבורות שהוא שם מ"ב בכל ספירה וספירה נמצא כי גם בת"ת יהיה בו שם מ"ב א'. עכ"ל. (ומה שכתב ששם מ"ב הוא הויה פשוט ומילוי ומילוי מבואר בתורה קפ שזה דווקא באצילות)

הקדמת תיקוני זהר ד"ט ט. – (אחרי שביאר שם סוד ג' ידיים שתפילין של ראש שם יד חזקה באמצע ויד רמה בשמאל) ואמר כי ויתלת זמנין י"ד אגון מ"ב אפרות שלט פעמים י"ד הנזכרות הם מ"ב, כנגד מ"ב שמות הו"ה, דתפילין דיד ויתפילין דרישא של התפילין של יד חזקה, שיש בכל אחת מהם כ"א שמות הו"ה.

ענה מתחיל לפשט סוד התפילין של יד עמלנות, וזה שאמר יד שכינתא תתא יד של עסקינה התחונה, שהיא יד כהה עמלנות, שמקבלת הארת המוחין מ"א מזל המוחין לחימה ששם כסוד עס יו"ה כסודו, והם סוד התפילין של יד, לכן איהי יד הגדולה מימינא דחסד היל הגדולה היא כקו ימין שנחסד, דתמן חכמה ששם מתפשט מוח התכונה, כי התכונה היא בלשון קו ימין, יד החזקה מסטרא דגבורה יד החזקה היא כקו שמאל שנכונה, דתמן בינה ששם מתפשט מוח הבינה, כי הבינה היא בלשון קו שמאל, יד רמה מסטרא דעמודא דאמצעייתא יד רמה היא כקו אמצעי שנכונה, ששם מתפשט מוח החו"ג דלעת, כי הלעת היא בלשון קו אמצעי, ואמר שכל אלו המוחין מושקעים בכתה, לכן מעוטר בכתה על ראשו, מ"א מעוטר בכתה על ראשו, מכח המוחין שהם פקסיות התפילין, והיינו התפילין של כוונת העולם שהוא ז"ל. ושע"י ובל"י (מפרטים)

שער המצות – פרשת לך לך דרוש שני – וביאור הענין יותר בפרטות הוא כי באלו החסדים יש ג' בחינות הנזכרות באופן זה כי מבחינת החסד הוא המתפשט בספירת החסד דו"א והנה חסד גי' ע"ב ולכן כל שאר החסדים יהיו נקראים בחינת ע"ב על שמו. ומצד בחינת החסד המתפשט בספירת הגבורה דו"א והנה גבורה גי' ר"ו ולכן שאר החסדים יהיו בבחינת ר"ו על שמו. ומצד החסד המתפשט בת"ת נקראים כל החסדים בחינת מ"ב לפי וכחו שנודע כי מנין בחינת מ"ב אותיות כוללות ג' ידות יד הגדולה בימין ויד החזקה בשמאל ויד רמה בגופא דאמצעייתא וג' פעמים י"ד הם מ"ב כי היד הרמה דבגופא דאמצעייתא שהיא הת"ת כולל ב' הידות ימין ושמאל עמה כנודע כי הוא מכריע ולכן בחינת מ"ב אתון הוא בת"ת. וכבר ביארנו כי ג' בחינות אלו הם דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין כנ"ל. ומדה הוא בחינת מ"ב כנ"ל ומשקל בחינת ע"ב ומנין בחינת ר"ו:

נראה הביאור בזה שכשני הצדדים נכללים אזי מתגלה הקו האמצעי שעולה עד הבינה.

אולי אפ"ל כי ידי המניח ידיו על המעות הן בחי' ידי זעיר, והן עולות לכתה שלו שהיא בינה, כי נה"י דבינה עד חוזה דו"א היינו בין שתי זרועותיו.

עיון אוהב ישראל פרשת מסעי – והנה ידוע כי יש ג' בחי' הנק' ידיים בסוד יד הגדולה, יד החזקה, יד הרמה. יד הגדולה הוא יד ימין סוד החסד והוא בחי' י"ד אותיות של הו"ה אלהינו הו"ה. ויד החזקה הוא בחי' יד שמאל סוד הגבורה סוד י"ד אותיות המאוחרים מ"יד אותיות הנ"ל, והם כו"ו במוכס"ו כו"ו. ויד הרמה הוא בחי' קו האמצעי בחי' רחמים סוד י"ד אותיות של הו"ה פשוט במילוי אלפ"ן, והוא סוד האמת המרכז והקוטב אמצעי לכל העולמות. כי אמת מארץ תצמח (תהלים פה, יב) וגבוה מעל גבוה לזאת א' בראש ות' בסוף ומ"ם באמצע לידע ולהודיע כי האמת הוא מרכז אמצעי של כל העולמות והוא סוד יד הרמה בסוד יד אותיות של שם הו"ה הק' במילוי אלפ"ן וד' אותיות הפשוטות. והנה אלו ג' ידות עולים מ"ב היינו ג' פעמים י"ד הוא סוד שם מ"ב הק'.

כמו ששמעתי מהריצ"ח, המשל עם הבקבוק שמאכילים בו את התינוק שמדת החסד רוצה להרחיב את החור הרבה, ומדת דין להצר אותו ביותר, והרחמנות היא על התינוק כי יותר מדאי יזיק לו וימנע מדאי יזיק לו, ויש מדה מסויימת הטובה לו והיא הרחמנות באמת. וכעין זה ביאר טעם שרבנו אומר בספר המדות שצדקה צריך ליתן בשתי ידיים, כי עיקר הנתינה היא בכל הלב, ובשתי ידיים הכוונה ליד השלישית שהיא בלב.

⁸⁷ גם בדפוס ותולד - היא, ומתולד - הוא

⁸⁸ כנ"ל בתורה מא, מקורו בזה ויקרא י: – תנינא (השם השני אחרי חכמה הוא בינה) יהו"ה דאקרי אלהים, בגין דהוא נהר רחמי, ובגין דדינין מתערי מניה, (נפשו אלהים) אתון דרחמי כתיב, (בין שהוא רחמים רק מתעורר בו שרש הדין לכן נכתב אותיותיו בשם הויה רחמים) ונקוד אלהים (ורק הניקוד הוא של שם אלקים שהוא דין), ולא אלהים דינא:

ועיין גם זוהר ח"א רכ, ופע"ח ש' העמידה פ"א.

⁸⁹ **שער המצות** – פרשת עקב – ונחזור לענין כי כאשר העשייה לוקחת האכילה שהיא בגי' אדנ"י שהוא ענין השפע הנשפע לה מן היצירה הנקרא אוכל נפש, לפי שהוא מאכיל ומשפיע לעשייה הנקראת נפש, ואז צריכה העשייה לעלות אל היצירה לקבל משם שפע הנזכר. ונודע כי אין שום עלייה אלא באמצעות הידים שלוקחים הדבר ההוא ומעלין אותו למעלה. ונודע כי ג' ידיים הם, והם חג"ת יד הגדולה בימינא יד החזקה שמאלה יד רמה באמצעייתא, והנה צריך תחלה לרחוץ הידים, ואח"כ לעלותם אל היצירה, ועי"כ לא יינקו הקלי' מהם אותם שבעשייה, ולכן נבאר תחלה רחיצתם ואח"כ שילתם והגבתם אל היצירה.

וכל המתקדח בעולם הזה עולם העשיה, היא בעולם שלמעלה מעולם הזה, ע"י שממשיך המתקדח מעולם שעדיין לא נפגם, לכן צריך לכוון להמתיק בבינה שבכל הג' עולמות יצירה בריאה ואצילות שמעל עולם העשיה.

וצריך לכוון להמתיק הדין שבוה העולם העשיה ע"י השלשה ידים שיש בכל עולם ועולם

מהג' עולמות שלמעלה מזה העולם העשיה, היינו עולמות אב"י [מ"ב] אצילות בריאה יצירה, כמבואר בעץ חיים^{מ"ג}, ובאוהב ישראל^{מ"ד} שע"י שם מ"ב שביצירה מעלה את העשיה/ה^{מ"ה} ליצירה וע"י שם מ"ב שבבריאה מעלה את היצירה לבריאה, וע"י שם מ"ב שבאצילות מעלה את הבריאה לאצילות. ונראה שהעלאה בעצה לעולם גבוה יותר היא בעצמה המתקדח, לבד ממה שממתיק ע"י הג' ידים הנ"ל דהיינו בעיקר ע"י היד השלישית הרמה היוצאת מבין השתים, שהיא עיקר ההמתקה.

ואולי הכוונה כי שם מ"ב על ידו כל ההעלאה ממטה למעלה^{מ"ו}, וכשמניח ידיו על המעות ומכוון לעשות הפדיון ע"י שם מ"ב שהוא בבינה, אזי בכח היד השלישית שבבינה, שהיא מתעוררת ע"י תשומת הלב כנ"ל, ע"י עולה מתן המעות מ"יין נוקבין למעלה לשער הנ' שבבינה עילאה, וע"י זכות מתן המעות, נמתק הדין הנאחז בהן בשרשו שבבינה, ע"י שמאיר הש"ע נהורין וחי' חורתא (דהיינו ש"ע אורות עם הח' חורתא שהוא בחי' לובן העליון שמלבין כל עוון, הנמצאים בבינה בשם מ"ב).

וכשממתיק הדין של עולם העשיה בשלשה ידים שביצירה, נמתק ע"י שם של מ"ב א' ב'

ג'ימז וכו' [מ"ח/מט] שהוא שבע תיבות של שש אותיות אבגית"צ, קרעשט"נ נגדיכ"ש, בטרצת"ג, חקבטנ"ע, יגלפז"ק,

^{מ"ג} אצילות בריאה יצירה

מג עץ חיים – שער מו פ"ז מ"ת – ענין שם מ"ב שיש בכל עולם מן ג' עולמות אב"י משא"כ בעולם עשיה, כנוכר בכת"י, בחסרון התקונים. והנה אלו הם – ששם מ"ב דאצילות הוא ד' אותיות פשוטים דהוי"ה וי' אותיות מילוי אלפין שהם ג' מ"ה וכו"ח אותיות מילוי דילוי דאלפין. שם מ"ב דבריאה הם ב' שמות אהי"ה יה"ו וכן אהי"ה אשר אהי"ה שהוא גימטריא מ"ב ושם מ"ב דיצירה הם שם מ"ב הרמוז ברת' אנא בכח שהוא אבגית"ץ כו'. (גם צריך שתדע כי ד' היות הם א' הוי"ה דע"ב דיודין באצילות והוי"ה דס"ג בבריאה ודמ"ה ביצירה ודב"ן בעשיה והנה בכל הוי"ה מן הג"ר הנ"ל דאב"י יש בהם סוד מ"ב אתון כנ"ל כי ד' אותיות הפשוטים וי' אותיות המילוי וכו"ח אותיות דילוי המילוי הרי מ"ב דהוי"ה דע"ב ודהוי"ה דס"ג ודהוי"ה דמ"ה אבל בהוי"ה דב"ן שהוא בעשיה אין בה מ"ב אתון) וצריך לבאר טעם הדבר והענין הוא כי הנה סוד מ"ב הוא ג"פ י"ד וג"פ י"ד גימטריא מ"ב והם סוד ג' ידים שהם י"ד הגדולה מימינא יד החזקה משמאלא יד הרמה באמצעיתא כנוכר בתקוני והם סוד חג"ת ובהם נכללין ד' תחתונים נהי"ם כי הנה שם מ"ב יש בו ז' שמות כנודע לפי שהוא בות' אמנם שרשו אינו נקרא רק בחג"ת לבד. והנה אדם דיצירה יש לו ג' ידים שהם סוד שם מ"ב דאנא בכח כדי לאחוז עמהם את עולם העשיה להעלותו למעלה כמבואר אצלינו בסוד הקדישים ובתפלת השחר על אנא בכח הנאמר בעת הקרבנות. ואח"כ אדם דבריאה גם הוא אחוז בג' ידיו שהוא שם מ"ב שבו את עולם הבריאה ומעלהו אותו אמנם העשיה שהוא עולם התחתון מכולם ואין עולם אחר למטה ממנו כדי שיצטרך להעלותו עמו לכן אין בו בחי' הג' ידים הנ"ל ואין בו בחי' מ"ב:

מ"ד ועיין אוהב ישראל – פרשת מטעי – והנה בכל עולם ועולם מד' העולמות הק' אבי"ע בכל אחד ישנו שם מ"ב הק', כי שם זה הוא סוד העלאת העולמות מעולם לעולם עד אין סוף. היינו השם מ"ב הק' שבעולם היצירה הוא מעלה את עולם העשיה ליצירה, והשם מ"ב הק' שבעולם הבריאה הוא מעלה עולם היצירה לבריאה, והשם מ"ב הק' שבעלמא דאצילותא קדישא הוא מעלה עולם הבריאה לאצילות הק'. וכן הוא העלאת העולמות באצילות הק' כי אית כסא לכסא מעשיה שבאצילות ליצירה שבאצילות הק' עד לאצילות שבאצילות והכל נעשה ע"י שמות מ"ב הק'. כי ישנו כמה וכמה שמות מ"ב היינו שם של אנא בכח שהוא אב"ג ית"ץ. וכן שם הק' אהי"ה יה"ו עולה מספר מ"ב אשר משם יוצאים ז' שמות מרגלאין לכל ימי השבוע, וגם שם הוי"ה הק' כפשוטו ומילואו ומילוי דמילואו עולה ג"כ מ"ב אותיות ועוד כמה שמות הק' שהם במספר מ"ב. והנה גם בעולם העשיה ישנו שם מ"ב והוא להעלות הכוחות והניצוצין שנפלו וירדו ולנטלם ולנשאם למקורן ולשורשן הרמה בקודש:

מ"ה רבנו לא מדבר משם מ"ב שבעולם העשיה. וכן בעץ חיים שער מו פ"ז הנ"ל כתב שאין שם מ"ב בעולם העשיה, אבל עיין אוהב ישראל הנ"ל שיש גם בעשיה שם מ"ב להעלות הניצוצות מעמקי הקליפה.

מ"ו ע"י שם מ"ב היא כל העלאה ממטה למעלה – כמבואר בעץ חיים שער ט' פרק ב' – אמנם כוונת מ"ב זה הוא להעלות כל הברורים משם אשר נשארו מזעיר ונוקבא ביצירה ועשיה. כי כל שם מ"ב הוא להעלות כנודע. אם כן ודאי הוא כי בשם זה נרמו מיתת המלכים, ועל סדר מיתתן הוא סדר העלאתן ע"י בירור בכח שם זה.

^{מ"ז} גם בדפוס ותולד - א' ב' ג' ונתולד - אב"ג

^{מ"ח} שהוא רמז ברת' של תפלת רבי נחוניא בן הקנה אנא בכח וכו'. ועיין ע"ח שער יג פ"ב ושער ט' פ"ב ושער מאמרי רשב"י על וזה בראשית ד"ה כד אודדע. ותיקוני זוהר קג. קד. וזה ח"ב קלב קעה רלז וח"ג רנו ורש"י ע"ו יז: ד"ה למה וסנהדרין ד"ה ובלשון, ותוס' סוכה ה. ד"ה יוד, ותגיגה יא ד"ה עיין, וע"ז יח. ד"ה הוגה. רב האי גאון כתב שבשם הזה השתמשו בעבודת יו"כ (רא"ש יומא ה. ס"ק יט רד"ל קדושין עא) ועיין שיחות הר"ן קעה שפדיון הוא סוד שיעיר המשתלה, ועיין בזה שער מאמרי זוהר בראשית הקדמה ד"ה אעלת את פ'.

מ"ט עיין תורה מא בסוף ביאור ענין הפדיון שם ציין לעץ חיים שער יג פרק י"ג שם מבואר ששם מ"ב בבינה, ואלו המ"ב הם ש"ע נהורין המאירין ועם ח' חורףא גימטריא בשלום, גמט' חשמ"ל גמט' מלבוש. וזה החשמל שומר את הבגדים מעש של קליפה, שהוא בחי' כבוד יאכלם עש. נמצא שש"ע נהורין עם הח' חורתא שבשם מ"ב הוא מלבוש שמציל מקליפת עש המזיק את המלבוש.

וצ"ע לכאורה מזה משמע שמלבוש לא רק שומר מהקליפות אלא גם ממתיק את הדין אחר שכבר נאחזו הקליפות.

עוד מענין שם מב עיין שער מאמרי רשב"י – מאמרי ספר הזוהר מהרב הגדול זלה"ה – פרשת בראשית – כד אודדע שמא גליפא מפרש במ"ב אתון בעובדא דבראשית הענין הוא שהם מ"יין דכורין המתפשט' משם ההויה שהרי יהוה יוד הא ואו הא יוד ואו דלת הא אלף ואו אלף ואו הא אלף הרי מ"ב אותיות עם מלויו ומילוי דמילוי ונזרעים בתוך שם מ"ב הנו' במע"ב היוצא מבראשית עד ב' דובה"ו. והנה מ"ב אותיות הם ל"ב התיבות ועשרה מאמרות ול"ב נתיבות נמשכין מחכמה בסוד המוח המתפשט לל"ב נתיבות ויורד דרך חוט השדרה ועובר בכל י"ס הזכר ומושך כחם עד ברית קדש סיומא דגופא והזרע ההוא נכנס בנקודת ציון ונזרע בתוכו בסוד שם בן מ"ב הנו' במעשה בראשית ושם מצטיירת הנשמה הקדושה על ידי שם בן מ"ב זה ולכן מידי עלות הנשמה בכל לילה לא תוכל לעלות אלא על ידי שם זה בכל לילה שם מיוחד בשתים יכסה פניו כו' כנו' בס' התקונים בכתבת יד ועוד אני צריך למודעי בלשון זה עד יערה עלי רוח ממרום:

שקוצי"ת. סה"כ מ"ב אותיות, ורבי נחוניא בן הקנה חיבר תפילה שכל המ"ב בראשית תיבות שלה, אנא בכח גדולת ימינך תתיר צרורה וכו'. וטעם שצריך לכוון בשם הזה כי **כי מ"ב בגימ' ג"פ יד**: ההמתקה שבעולם היצירה ע"י שם מ"ב עצמו הרמוז בתפילת רבי נחוניא בן הקנה אנא בכח וכו' מבוארת יותר בתורה מא/י, (לפי המבואר כאן משמע ששם מדבר רק מהמתקה בעולם היצירה ולא בעולמות שלמעלה מיצירה) מבאר שם שהממון בחי' רגלין בחי' עמודים, ושם נאחזים הדינים, וההמתקה ע"י שם מ"ב שהוא שבעה תיבות של שש אותיות, נמצא כל תיבה היא בחי' ו' וצריך לכוון להאיר את השבע וויין של שם מ"ב שהוא ש"ע נהורין וח' חורתא, בעמודים, ואזי נמתקים העמודים ונקראים ווי העמודים. כי ש"ע נהורין עם הח' חורתא הם ש"ע ח' גמט' בשלום אותיות מלבוש גמט' חשמ"ל (כמבואר גם בתורה לה אות ז' שהחשמ"ל בחי' מלבוש בחי' אמא דמסכבא על בניה ושומרת עליהם מיניקת הקליפות, ושם אות ט' מבואר שש"ע נהורין הם אור הפנים העליונים המאירים מתיקון ואמת של י"ג תיקוני דיקנא דאריך אנפין וכן מבואר בע"ח יג יג) וממה שמבאר בתורה מא שההמתקה של שם מ"ב את הדינים הנאחזים בממון זה בחי' מלבוש חשמ"ל מבואר שהמלבוש לא רק שומר מיניקה אלא גם ממתיק הדין אחרי שכבר ינקו, וכנראה שעצם הפסקת האפשרות לינוק מסלק את הדינים כיון שאין להם ממה לינק, וזו ההמתקה/יכא.

ובעולם הבריאה נמתק הדין של עולם העשיה ע"י שם אקיי"ק גמט' כא, המאיר בבינה/יב) **ושם יק"ו** גמט' כא [יג] או ע"י שני שם אקיי"ק/יג) **ששניהם** 42=21+21 **ג"כ גימ' מ"ב ג"פ יד**.

ולמעלה בעולם האצילות נמתק הדין של עולם העשיה על ידי מ"ב אותיות של שם מ"ה היינו פשוט /יב) שהוא שם הויה, ד' אותיות ומלוי דהיינו יוד הא ואו הא, י' אותיות ומלוי דמלוי/יג) דהיינו יוד ואו דלת הא

אלף ואו אלף ואו הא אלף, הם כח אותיות **שכולם יחד** 42=28+10+4 **הם מ"ב אותיות ג"פ יד**: נמצא שבעולם יצירה נמתק הדין ע"י שם מ"ב בעצמו, אבל בבריאה נמתק בסוד התשובה, ע"י שם אקיי"ה יק"ו, (או ב"פ אקיי"ה) ובאצילות ע"י שם הויה בעצמו ובבחי' ההתפשטות שלו ב' פעמים מילוי ומילוי דמילוי. ואולי כי באצילות כולו רק טוב, איהו וגרמוהי חד, עולם שכולו התבטלות אליו ית', לכן ההמתקה רק ע"י שם הויה שהוא רחמים. אבל בבריאה שם שרש הדין לכן ההמתקה היא ע"י שם אהי-ה/יב) בבחי' עתיד אנא זמין/יג) לעלות לאצילות. וביצירה ע"י שם מ"ב שיש בו אורות נפלאים ואעפ"כ הוא בחי' ממטה למעלה שזה דין, בחי' כח העלאת המיין נוקבין לעורר המתקה באור עליון של תיקון ואמת שבי"ג תיקוני הדיקנא שבאריך אנפין, שם עינא חד דרחמי.

וצריך לראות שלא יהיה זה האדם המבקש פדיון קמצן אלא יתן ממונו כפי יכולתו וקצת יותר **שלא ישאר אצלו דינין, ולזה צריך חכמה יתירה, לדעת כמה זה צריך ליתן,** כי יש אדם שצריך ליתן

ועיין שיחות הר"ן קמו – אמר קדם שספר: אני יודע מעשה שיש בה כל השם של מ"ב (הרב קפלן ציין כאן אנא בכח וועיין תקוני זר קג קד. וע"ח שער שבירת כלים ב' וזר ח"ב קלב קעה רלד וחיג רנו ורשי" ע"ז י: ד"ה למה וסנהדרין ד"ה ובלשון ותוס' סוכה ה. ד"ה יוד ותגיגה יא ד"ה עיין וע"ז ית. ד"ה הוגה) רב האי גאון כתב שבשם הזה השתמשו בעבודת יה"כ (רא"ש יומא ח. ס"ק יט רד"ל קדושין עא). ואחר כך ספר זאת המעשה מבין מלך שכולו אבנים טובות. ואף על פי כן אין אנו יודעים אם זאת היא המעשה של השם מ"ב (הרב קפלן ציין כאן לעיין זמרת האריך צב וברמזי המעשיות כתב ש"א שנוגע גם למעשה שכמעט נטבע הסכא משפולי המעשה מובא בנוה צדיקים דף מד).

י תורה מא – ...וזה גם כן פדיון נפש, כי הממון נקרא עמודים, כמו שכתוב (דברים י"א): "ואת היקום אשר ברגליהם" (פסחים ק"ט). וכשהצדיק העושה הפדיון מניח ידיו על הממון, יכון כי יש יד הגדולה וכו', והינו שלש ידות, ושלש פעמים י"ד גימטריא מ"ב. ושם מ"ב יש בו שבעה שמות, וכל שם יש בו ששה אותיות. ויכון להמשיך אליו הוויין, הינו השבעה שמות שיש בכל אחד ששה אותיות. להמשיך אותן לתוך הממון הנקרא עמודים, ואז נקרא ווי העמודים. ואלו עמודים, הינו רגלין, הינו עקבים, הם בחינת דין. כי שתי פעמים אלקים, גימטריא עקב, ויש שם אחיזה להחיצונים. ואין דין נמתק אלא בשרשו, ושרש הדינים בבינה, כמו שכתוב (בוהר ויקרא י'): 'בינה דינין מתערין מנה, 'אני בינה לי גבורה' (משלי ח'). ושם מ"ב בבינה. נמצא כשממשיך שם מ"ב לתוך עמודים, אזי הדינין נמתקין בשרשם. וזה פרוש (שמות כ"ז): "ווי עמודים וחשקיהם כסף", פרוש: על ידי חשיקה והתחברות ווי עם עמודים, נעשה כסף, חסד, שנמתקין הדינין: "עץ חיים" פרק י"ג (היכל הכתרים שער א"א): שם מ"ב בבינה, ואלו המ"ב הם ש"ע נהורין המאירין. ועם ח' חורתא גימטריא בשלום. שם בפרק י"ד גימטריא חשמל מלבוש, שזה החשמל שומר בגדים עליונים מע"ש של קלפה, כמו שכתוב (ישעיה נ"א): "כבגד יאכלם עש":

יא צ"ע לשון המתקה משמע שעושה מרע טוב, וא"כ לכאורה זה לא שמירה מיניקת הדין וסילוק הדין. וכנראה שאינו כך.

יב כמבואר בתורה ו' שהוא בחי' עתיד בחי' אנא זמין למהוי, בחי' עולם התשובה.

²² עיין ע"ח שער מו פ"ז בעולם הבריאה נמתק ע"י שם אקיי"ק י"ק וכן ע"י שני פעמים שם אקיי"ק.

²³ עיין ע"ח שער מו פ"ז – שם מ"ב דבריאה הם ב' שמות אהי"ה יה"ו, וכן אהי"ה אשר אהי"ה, שהוא גימטריא מ"ב.

²⁴ **משמע** שסדר הכוונה היא שהפשוט קודם ועיין ים החכמה (להרב מורגנשטיין) שהעיר דבסידור הרש"ש בק"ש שעל המיטה כתב לכוין בסדר הפוך דהיינו שהמילוי דמילוי קודם ועוד כתב לעיין בפתח עינים להרב סרויא דבליצקי לענין המ"ב דנטילת ידיים שחרית שהביא מחלוקת מקובלים בזה.

²⁵ מתולדו-זמילוי

²⁶ **ראיתי במאור ושמש** ששם אהי-ה יוצא משם גבוה ממנו שם אהו-ה גמט' טוב ולכן בפדיון ממשיכים רחמים משם. וזה לשונו בפרשת כי תשא – ונראה לומר כך דהנה משה רבינו ע"ה ביקש מהקב"ה מה שמו לעיל בפרשת שמות (ג, יג), ואמר לו הקב"ה השם אהי"ה ושם הויה"ה ברוך הוא כי הם השמות הקדושים של הקב"ה והם השמות היותר עליונים מכל השמות הקדושים שבתורה, אבל מצינו עוד שם אחד גבוה יותר משם אהי"ה והוא שם אהו"ה, עיין בברית מנוחה שכתב שזה השם יותר גבוה משם אהי"ה כי מן שם אהו"ה יוצא שם אהי"ה. וגם בספר שתי ידות פירוש על הזוהר כתוב שם ששם אהו"ה הוא יותר גבוה משם אהי"ה והוא גימטריא טוב, וזהו הטוב הגנוז אשר היה אדם מביט בו מסוף העולם עד סופו וגנוז הקב"ה לצדיקים. ועל כן בפדיון נפש אנו ממשיכין הרחמים משם טוב זה לשם אהי"ה ומשם אהי"ה לשם הויה"ה כידוע בסדר הפדיון:

²⁷ **כמבואר** בתורה ו' ששם אהי-ה מאיר למי שמומן עצמו לשוב ע"י"ש.

כל ממנו ויש אדם שצריך ליתן חלק ממונו, הכל כפי ריבוי הדינים שיש עליו **שלא ישאר אצלו דינין** [נ"ט/א: נ"ל שבזה קצת מתיישב כיצד הפדיון ממתיק הדינים במקום לעשות תשובה, דהיינו שכאן מבואר שעיקר התיקון הוא הצדקה שנותן לפדיון, וכל אחד כפי התאוות ממון שלו כך צריך ליתן סך כזה של ממון שבו משבר תאוותו, ויצאו ממנו כל הדינין/ס"א].

עד כאן ביאור חברותא לתורה קפ

ט עין שישק ח"א שסג וחי מוהר"ן קיג

עיון חיי מוהר"ן – אות קיג – (כשחזר רבנו מארץ ישראל) היה אצל הרב הקדוש מנסכיו חמשה ימים קדם פטירת הרב הנ"ל. ונסע אליו בחפזו גדול כי היה להוט ונחפו בנסיעתו כדי למצוא בחיים חיותו. וכן היה שבא אליו סמוך להסתלקותו. וגדל האהבה והשמחה שהיה להרב הקדוש הנ"ל מביאת רבנו וזכרונו לברכה אי אפשר לספר ולשער כלל: ...והרב הנ"ל שלח לרבנו וזכרונו לברכה על פדיון עשרה אדמים. ורבנו וזכרונו לברכה היה רואה שהוא מכרח לחלק כל ממונו, אבל זה אי אפשר וכו' וכו' והבין שהוא מכרח להסתלק. וזוהר רבנו וזכרונו לברכה לביתו קדם הסתלקותו:

עיון שישק ח"א שסג – בכפר אחד סמוך לזלאטיפאלע היה דר איש אחד, שהיה מחזיק ה"ארענדא" (=הכירה) מאדון הכפר וה"קרעטשמיס" (=אכסניות) אשר בסביבות כפר הנ"ל, וכל האנשים המחזיקים ה"קרעטשמיס" היו משלמין לו ה"ראטעס" (=דמי שכירות); והיתה לו אשה צנועה מאד, נדיבת לב מאד, והיתה מרחמת תמיד על המחזיקים ה"קרעטשמיס". בשלא היה להם לפעמים לשלם לבעלה ה"ראטע", היא נתנה להם כסף לשלם. ויהי היום, ונחלתה האשה הנ"ל במחלה מסכנת מאד, עד שהיתה נוטה למות, ובעלה השתמש ברופאים גדולים הרבה ולא הועילו לה בלום, וה"קרעטשמיס" (=שוכרי האכסניות) – היה דוה לבם מאד על האשה הנ"ל, בידעם, שאם, חס ושלום, תמות האשה הזאת, יהיה מר להם מאד... ולא יהיה להם מי שירחם עליהם. גלל כן השתדלו הרבה, כלם באיש אחד ברפואתה ונסעו אל הרופאים להביאם. וביניהם היה איש אחד, שהיה מקרב מעט לאדמו"ר זצ"ל בעת אשר ישב בזלאטיפאלע, וידבר האיש על לב הבעל הנ"ל, שישלח פדיון לאדמו"ר זצ"ל לזלאטיפאלע, וכן עשה, ושלח אותו עם פדיון-נפש לאדמו"ר זצ"ל, ובעת ההיא היתה קרובה מאד, שתצא נפשה, ובא זה האיש לאדמו"ר זצ"ל והביא לו הפדיון. ויאמר אליו רבנו וזכרונו לברכה, שביא לו "רענדיל" (=שם מטבע אחד), והביא לו האיש הנ"ל ה"רענדיל", ולקח אדמו"ר זצ"ל את ה"רענדיל" בידו ואמר לו, שה"רענדיל" אינו מחזיק המשקל, והלך האיש הנ"ל והביא לו "רענדיל" אחר, וגם זה היה נחסר ממשקלו, וכן היה כמה פעמים, שבכל פעם שהביא לו "רענדיל", והוא זצ"ל שקל אותו ולא הוטב בעיניו, עד שהלך לחלפן אחד והביאו לאדמו"ר עם הרבה "רענדיל", ואדמו"ר זצ"ל בחר לו "רענדיל" אחד, שהיה לו המשקל על כף המאזנים כמו שצריך, ואז אמר לו: "לך ונסע לביתך, כי האשה הנ"ל כבר שבה לבריאותה!" ונסע חזרה להכפר.

והנה האיש הנ"ל, בעת שאמר לו אדמו"ר זצ"ל, שבכר שבה לבריאותה, היה הדבר לפלא בעיניו, והביט על המורה-שעות באיזה שעה אמר לו אדמו"ר זצ"ל. וכאשר בא אל בית ה"רענדאר", ספרו לו כל בני הבית מה שנעשה שם, אחרי שנסע לאדמו"ר זצ"ל, כי תכף אחר נסיעתו התחילה האשה לגוע, ונעשה קול בכיה ורעש גדול בבית, עד שהקיצו אותה, ואמרה לתן לה מעט מים אל פיה, וספרה להם, כי כאשר יצאה נשמתה ובאה לפני בית-דין של מעלה, ושקלו העונות והזכות שלה, והכריעו העונות וגזרו דינה למיתה, שלא תחזר עוד לזה העולם. בתוך-כך בא אברך אחד ונתארה צורתו בצורת אדמו"ר זצ"ל והביא "רענדיל" אחד והשליך אל הכף של זכיות, והכריעו הזכות, ופסקו דינה לחיים. וכפי שספרו לו היה זה הדבר, בעת אשר אדמו"ר זצ"ל עסק ושקל כמה פעמים את ה"רענדיל" על כף המאזנים פנוב-לעיל. אז השתומם האיש ויתפלל מאד על הדבר הזה, והבין היטב מה שאדמו"ר זצ"ל שקל כמה פעמים את ה"רענדיל"... מה שבעיניו היה הדבר לפלא. והאשה שבה לבריאותה תכף בשלמות. (שם אות מ"ג).

כ"א לכאורה צ"ע כיון שאמר בתחילת התורה שמעות הן בחי' דינין, הרי אפילו אם ישאר אצלו מעט ממון הרי השאר אצלו מעט דינין. אבל באמת הכוונה שהצדקה שנותן הוא תיקון לכל מה שנשאר. וכן מבואר בתורה כט אות ט' שצדקה היא תיקון כללי לכל ממונו. וכן בתורה כג אות ב' מלח ממון חסר.